

## BİLGİ VERMEME SUÇU (TCK m. 166)

Arş. Gör. Burak TAŞ\*

### Öz

Bilgi vermeme suçu, malvarlığına karşı bir suç olarak Türk Ceza Kanunu'nun 166. maddesinde düzenlenmiştir. Bir hukuki ilişkiye dayalı olarak elde ettiği eşyanın, esasında suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edildiğini öğrenmesine rağmen, suçu takibe yetkili makamlara vakit geçirmeksizin bildirimde bulunmayan kişinin, altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür. Bu suç ile korunan hukuki değer incelendiğinde adliyenin güvenilirliğini ve saygınlığının da korunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Suç genel teorisi bağlamında bu suçun unsurları incelenmiş; ardından failin kusurluluğu, suçun özel görünüş biçimleri, suça ve cezaya etki eden nedenler ve muhakemesi izah edilmiştir. Söz konusu suçun bir ön koşul taşıması nedeniyle önceki suçla ilgili eşyanın suç konusu olduğu vakasının kesinleşmesi gerektiği ve ön suça ve bilgi vermeme suçuna ilişkin muhakemelerin bağlantı nedeniyle birleştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

### Anahtar Kelimeler

Malvarlığına Karşı Suçlar • Adliyeye Karşı Suçlar • Bildirim Yükümlülüğü • Ön Koşullar • Bağlantı

\* Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye | Ress. Asist., Social Sciences University of Ankara, Faculty of Law, Department of Criminal and Criminal Procedure Law, Ankara, Turkey.

✉ burak.tas@asbu.edu.tr • ORCID 0000-0001-6481-1580

📄 **Atıf Şekli** | Cite As: TAŞ, Burak, "Bilgi Vermeme Suçu (TCK M. 166)", *SÜHFD.*, C. 29, S. 2, 2021, s. 1305-1342.

📄 **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

## CRIME OF FAILURE TO SUBMIT THE DATA (ARTICLE 166 of TURKISH PENAL CODE)

### Abstract

Crime of failure to submit the data is regulated in Article 166 of the Turkish Penal Code as a crime against property. It is stipulated that the person who fails to notify the authorities of the crime without delay, although he finds out that the goods he obtained on the basis of a legal relationship were actually obtained by committing a crime or as a result of committing a crime, shall be sentenced to imprisonment of up to six months or a judicial fine. When the legal value protected by this crime is examined, it was concluded that the reliability and dignity of the judiciary was also protected. The elements of this crime were examined in the context of the general theory of crime; then the faultiness of the perpetrator, the special appearance forms of the crime, the reasons affecting the crime and the punishment, and the proceeding phase of this crime are explained. It was concluded that since the crime in question carries a precondition, the fact that the article related to the previous crime is the subject of a crime should be finalized and the proceedings regarding the previous crime and the crime of failure to submit the data should be liaised by the court due to the connection.

### Key Words

Crimes Against Property • Crimes Against Judiciary • Obligation to Notify • Prerequisites • Liaison

## GİRİŞ

Hukuk düzeninde yer alan normlar, yasaklayıcı ve emredici normlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.<sup>1</sup> Yasaklayıcı normlar, yasaklanan hareketin yapılması suretiyle ihlal edilen normlardır. Emredici normlar ise toplum tarafından gerçekleşmemesi amaçlanan, toplumsal düzenin devamı için zorunlu olarak kolektif irade tarafından öngörülen normlardır. Kanun koyucu yasaklayıcı normlar vasıtasıyla kişilerin belirli davranışlarda bulunmamasını, emredici normlar vasıtasıyla ise bazı davranışları gerçekleştirmesini beklemektedir. Kişiler kanunun emrettiği bazı yükümlülükleri gerçekleştirme noktasında hareketsiz kaldıklarında ise cezalandırılmaktadır. Bilgi vermeme suçunda da elde edilen eşyanın suç konusu olduğunun bildirilmesi yükümlülüğü öngörülmüş-

<sup>1</sup> HAFIZOĞULLARI, Zeki, Ceza Normu (Normatif Bir Yapı Olarak Ceza Hukuku Düzeni), US-A Yayınları, Ankara, 1996, s. 90.

tür. Kanun koyucu bu yükümlülüğü yerine getirmekte ihmal gösteren kişileri cezalandıracağını düzenleme altına almıştır.

Bu çalışmada öncelikle bu suçla korunan hukuki değerın kapsamı belirlenmiş ve çok boyutlu yapısı izaha kavuşturulmuştur. Ardından suç genel teorisi bağlamında suçun unsurları incelenmiş; tipikliğin maddi unsuru olarak sırasıyla fail, mağdur, fiil ve suça ilişkin ön koşullar ile suçun konusu incelenmiştir. Tipikliğin manevi unsuru bakımından ise failin kastı, taksiri ve olası kastının araştırılması yapılmış ardından hukuka aykırılık unsuru ve devamında kusurluluk ayrıntılı olarak izaha kavuşturulmuştur. Suçun unsurları çerçeveye oturtulduktan sonra suçun özel görünüş biçimleri olarak teşebbüs, iştirak ve içtima incelenmiş ve ardından suça ve cezaya etki eden nedenler bağlamında değerlendirilmelerde bulunulmuştur. Devamında suçun muhakemesi ayrıntılı olarak incelenmiş ve olması gerekene yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

#### A. BİLGİ VERMEME SUÇU İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Bilgi vermeme suçunu düzenleyen TCK m. 166 hükmüne göre: *“Bir hukuki ilişkiye dayalı olarak elde ettiği eşyanın, esasında suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edildiğini öğrenmesine rağmen, suçu takibe yetkili makamlara vakit geçirmeksizin bildirimde bulunmayan kişi, altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.”*

İlgili maddenin gerekçesi ise şu şekildedir: *“Bir hukukî ilişkiye dayalı olarak, örneğin satın alınan veya bağış olarak kabul edilen eşyanın bir suçtan elde edildiğinin daha sonra öğrenilmesi durumunda, suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçu oluşmaz. Zira, kast, fiilin işlendiği sırada mevcut olmalıdır. Ancak, eşyanın, örneğin satın alındıktan veya bağış olarak kabul edildikten sonra, bir suçun işlenmesi suretiyle veya işlenmesi dolayısıyla elde edildiğinin anlaşılması durumunda; satın alan veya örneğin bağış olarak kabul eden kişi açısından bildirim yükümlülüğü mevcuttur. Bu yükümlülüğe aykırı davranış, madde metninde bağımsız bir suç olarak tanımlanmış bulunmaktadır.”*

TCK m. 166’de düzenlenen bilgi vermeme suçu, 765 sayılı mülga TCK’da bağımsız bir suç (cürüm) olarak düzenlenmemiş olup 5237 sayılı TCK’nın yürürlüğe girmesiyle birlikte yeni bir suç tipi olarak hukuki

varlık kazanmıştır.<sup>2</sup> Bu suç, suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunun kapsama alanına almadığı daha dar bir alanı düzenlemektedir. Bir bakıma ise bu suç, suç eşyasının satın alınması ya da kabul edilmesi suçunun tamamlayıcısı niteliğindedir.<sup>3</sup>

Belirtmek gerekir ki bilgi vermeme suçu, 765 sayılı Kanunun 580. maddesinde bir kabahat olarak düzenlenmişti. İlgili düzenleme ise şu şekildeydi: *“Bir kimse bir parayı aldıktan ve eşyayı iştiradan veya herhangi bir suretle ele geçirdikten sonra menşei gayri meşru olduğuna vakıf olupta derhal merciine malümat vermekte ihmâl ederse otuz liraya kadar hafif cezayı nakdiye mahkûm olur ve buna yirmi güne kadar hafif hapis cezası da ilave olunabilir.”* Bakıldığında unsur yönünden bu hüküm ile TCK m. 166 arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Burada kanun koyucu bu fiili kabahat olarak değil bağımsız bir suç tipi olarak düzenleme kararı almıştır.

Suç eşyasının satın alınması ya da kabul edilmesi suçunda fail suç konusu eşyanın niteliğini bilmektedir.<sup>4</sup> Fakat bazı hallerde suç eşyasının satın alınması veya kabul edilişi anında bu eşyanın suç eşyası niteliğinde olduğu hususu bilinmeyebilir. Bu eşya kabul edildikten sonra eşyanın bu niteliğinin öğrenilmesi neticesinde kanun koyucu bu kişiden suçu yetkili makamlara bildirmesini beklemektedir.<sup>5</sup> Bu yükümlülüğünü yerine getirmeyen faile ise hapis cezası ile adlî para cezası seçimlik olarak öngörülmüştür. Bu şekliyle bu iki suç tipi iki bağımsız suç tipi olmakla birlikte birbirini tamamlamaktadır. Ancak uygulamada bu iki

<sup>2</sup> BAKICI, Sedat, 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri Cilt 1, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, s. 917; AKYÜREK, Güçlü, Bilgi Vermeme Suçu (Özel Ceza Hukuku Cilt IV), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 449; ESEN, Sinan, Anlatımlı ve İçtihatlı Malvarlığına Karşı Suçlar Belgelerde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, s. 423; HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem, Ceza Hukuku Özel Hükümler- Kişilere Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 392; PARLAR, Ali/HATİPOĞLU, Muzaffer, Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt, Adalet Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, 2010, s. 2706.

<sup>3</sup> DURSUN, Selman, "Malvarlığına Karşı Suçlar", Hukuki Perspektifler Dergisi, S:2, Y:2004, s. 196.

<sup>4</sup> GÖZÜBÜYÜK, Abdullah Pulat, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi Cilt IV, Kazancı Hukuk Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, 1989, s. 796.

<sup>5</sup> BAKICI, s. 917; DURSUN, s. 196; KOLCU, Selahattin, TCK'da Suçu Bildirmeme Suçları, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014, s. 55.

suçun kapsamının karıştırıldığı durumlara rastlanmaktadır.<sup>6</sup> Bu sebeple iki suçun kapsamının ayrıştırılması önem arz etmektedir. Biz bu çalışmamızda her iki suç tipi arasındaki benzerlik ve farklılıkları ayrı bir başlık altında değerlendirme yolunu seçmeyip genel olarak çalışma içinde değerlendirme yolunu seçtik.

## B. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçuyla benzer olarak bilgi vermeme suçunda korunan hukuki değer çift yönlüdür. İlk yönü olarak bu suçta korunan hukuki değer, malvarlığına karşı suçlar bölümünde yer alması sebebiyle ve sistematik yorum yapılarak elde edilen sonuca göre malvarlığı değeridir. Bu yönüyle bu suçun işlenmesinin cezalandırılmasıyla malvarlığı değerlerinde mülkiyet hakkı ve zilyetlik değeri korunmaktadır. Böylece suç konusu eşyadan failin yaralanması engellenmekte, *suç konusu eşyanın tedavüle konulmasının önüne geçilmekte* ve kişilerin hakları koruma altına alınmaktadır.<sup>7</sup> İkinci yönü ise suça konu eşyayla ilgili olarak *suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edildiğini öğrenmesine rağmen* failin durumu yetkili resmî mercilere bildirmemesi dolayısıyla korunan hukuki değer *adliyedir*.<sup>8</sup> Bu yönüyle ise bu suçun cezalandırılmasıyla suç konusu eşyanın satın

<sup>6</sup> Bkz. “Sanık ... hakkında bilgi vermeme suçundan verilen mahkûmiyet hükmü Özel Dairece onanarak kesinleşmiş, eylemin bütün olarak bilgi vermeme suçunu oluşturup ayrıca suç eşyasını kabul etme suçunu oluşturmayacağına dair Özel Dairece verilen bozma kararına uyularak yapılan yargılama sonucu suç eşyasını kabul etme suçundan ayrıca ceza verilmesine yer olmadığına dair verilen karar temyiz edilmeksizin kesinleşmiş olup”. YCGK, 2014/707E., 2015/504K., 8.12.2015T.

<sup>7</sup> DÖNMEZER, Sulhi, Ceza Hukuku Özel Kısım – Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, Filiz Kitabevi, 12. Baskı, İstanbul, 1997, s. 454; ESEN, s. 422; SOYASLAN, Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 465; PALLAR/HATİPOĞLU, s. 2707.

<sup>8</sup> BAKICI, s. 917-918; YAŞAR, Osman/GÖKCAN, H. Tahsin/ARTUÇ, Mustafa, Yorumlu Uygulamalı Yeni Türk Ceza Kanunu – 4. Cilt, Adalet Yayınevi, 2. Basım, Ankara, 2014, s. 5350; *Dönmezer*'e göre 765 sayılı TCK döneminde “eşyayı cürmiyeyi satın almak ve saklamak suçu” olarak düzenlenen suç konusu eşyanın satın alınması veya kabul edilmesi suçu mal aleyhine işlenen suçlardan olmakla birlikte suç işlemeye tahrik ve kamu düzeni aleyhinde işlenen cürümler kategorisinde de değerlendirilmelidir. Bizce de bu suçun bilgi vermeme suçuyla olan yakın münasebeti gereği bilgi vermeme suçunun adliyeye karşı bir suç olarak da değerlendirilmesi gerekmektedir.

alınması ya da kabul edilmesi suçunun cezalandırılabilirliği sağlanmakla suçun neden olduğu zarar giderilmektedir.<sup>9</sup> Nitekim suç konusu eşyanın sahibine iade edilmesinin engellenmesiyle, malvarlığı değerlerine yönelik mülkiyet hakkı ihlal edilmektedir. İşlenen önceki suçun yetkili mercilere bildirilmemesiyle de adliyenin güvenilirliği değeri ihlal edilmekte ve saygınlığı halel görmektedir.<sup>10</sup> Nitekim delillerin ortaya çıkması engellenmekle suçun cezalandırılabilirliğinin ortadan kaldırılmasına dolaylı bir katkı sağlanmakta ve böylece adil yargılanma hakkı mağdur yönünden bertaraf edilmektedir.<sup>11</sup>

Özel hukukta zilyedinin iradesi dışında elden çıkmış olan eşyanın iyiniyetli olursa dahi iktisap olunmaması kuraldır. Bu sebeple kişinin hukuki bir ilişkiye dayalı olarak elde ettiği eşyanın suç konusu olduğunu öğrenmesi neticesinde, öğrenme olgusuna rağmen eşyayı elinde tutmaya karar vermesi, artık o kişinin iyiniyetli olmadığı anlamına gelecektir. Kişi zilyetliğindeki eşyanın suç konusu olduğunu öğrendikten sonra bu hususu derhal yetkili makamlara bildirdiğinde iyiniyetli olduğundan bahsedilebilecektir. İyiniyet karanesi bağlamında kanun, bildirim yükümlülüğünün zamanında yerine getirilmemesi fiilini cezalandırmaktadır. Malvarlığına karşı bir suç olması sebebiyle bu suçta korunan hukuki değerlerden birisi de hukuki ilişkilerinde kişilerin haklarını kötüye kullanmalarının önlenmesine, bu yolla suçların işlenmesinin özendirilmesinin sağlanmasına ilişkin kamusal yarardır.<sup>12</sup> Bu yönüyle bu suçun koruduğu hukuki değer kamusal boyutu daha ağır basmaktadır. Kanaatimizce bu suçun, suçluluğun ve cezasızlığın önlenmesi yönüyle malvarlığına karşı suçlar arasında değil, adliyeye karşı suçlar arasında düzenlenmesi daha yerinde olacaktır.<sup>13</sup>

<sup>9</sup> ESEN, s. 422.

<sup>10</sup> SOYASLAN, s. 465.

<sup>11</sup> ÖZEK, Çetin, "Adliyeye Karşı İşlenen Suçların Hukuksal Konusu", İHFİM, C:LV, S:3, Y:1997, s. 33; Genel olarak bildirim yükümlülüğüne aykırılıktan kaynaklanan suçlarda korunan hukuki değerle ilgili geniş bilgi için bkz. BAHİRİYELİ, Kemal, "Türk Ceza Kanunu'nda Kamu Görevlisinin Suçu Bildirmemesi Suçu (TCK. M. 279)", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010, s. 16-20.

<sup>12</sup> HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 393.

<sup>13</sup> HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 393.

## C. SUÇUN UNSURLARI

### I. TİPİKLİĞİN MADDİ UNSURU

#### 1. Fail

Suçun ilgili maddede düzenlenişi itibariyle bu suçun faili özellik arz etmemektedir. Bu suçun faili herkes olabilir. Bu açıdan bilgi verme suçu özgü faillik niteliği taşımamaktadır.<sup>14</sup> Bu suçta fail, önceki suçun işlenişine *fail*, *azmettiren* yahut *yardım eden* olarak katılmayıp o suçtan habersiz olup malın sonradan suç eşyası olduğunu öğrenen; ancak öğrenme olgusuna rağmen şuçu takibe yetkili makamlara vakit geçirmeksizin bildirmekte ihmal eden kişidir.<sup>15</sup>

Kişinin fail olarak nitelendirilebilmesi için en önemli husus, bu eşyayı elde ettiği anda eşyanın suç konusu olduğunu bilmemesi gerektiğidir. Bu gereklilik kendisini, eşyanın suç işlemek suretiyle veya dolayısıyla elde edildiğinin sonradan öğrenilmesinde göstermektedir. Bu açıdan *önceki suçun işlenişine iştirak eden kişi* fail olarak değerlendirilemez. Nitekim *eşyanın suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edildiğinin bilinmemesi* ihtimal dahilinde değildir. İlaveten eşyanın suç eşyası niteliğinde olduğunu bilen kişi de suçun ilgili maddede düzenlenen lafzı sebebiyle fail olarak nitelenemez. Ancak bu durumda suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunda faillik gündeme gelecektir.<sup>16</sup> TCK m. 165'in söz konusu olmaması için failin önceki suçun işlenişine herhangi bir şekilde iştirak etmemiş, hukuki ilişkisinin öncesinde veya sonra-

<sup>14</sup> Aksi yönde bkz. "Suçun faili, suç eşyasını, suç eşyası olduğunu bilmeden satın alan veya kabul eden, ancak daha sonra, satın aldığı veya kabul ettiği eşyanın, suç eşyası olduğunu öğrenen kimsedir. O halde, suç, özgü (mahsus) suçtur." (HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 393.). Özgü faillikten bahsedebilmek için ilgili suç failinin belirli hukuki ve maddi özelliklere sahip olması şart koşulmaktadır. Burada failin ilgili suçu işleyebilmek bakımından bir statü içinde olması gerekmektedir (ZAFER, s. 189.). Failin içinde bulunduğu statü gereği aktif süje niteliği, ceza doğurmaya elverişli olması gerekmektedir (HEINRICH, s. 98.). Bilgi vermeme suçunda failin bir hukuki ilişkiden eşya elde etmesi ve bunu öğrenmesi neticesinde gerekli bildirimde bulunmadığı görülür. Burada fail herhangi bir hukuki ilişkinin tarafı olma bakımından belirli bir statü altında değildir. Herhangi bir kişi eşyanın suçtan elde edildiğini öğrenmesine rağmen bildirimde bulunmamaktadır. Bu açıdan belli bir hukuki ilişkinin tarafı olmak, failin süje niteliğinde özgüllük taşıyan bir kriter değildir.

<sup>15</sup> PARLAR/HATIPOĞLU, (C.3), s. 2708.

<sup>16</sup> AKYÜREK, s. 450; BAKICI, s. 918; PARLAR/HATIPOĞLU, (C.3), s. 2707.

sında eşyanın suç konusu olduğunu bilmiyor veya bilebilecek durumda olmaması gerekmektedir.

Doktrinde kabul edilen genel kanı, tüzel kişilerin suç faili olamayacakları yönündedir.<sup>17</sup> Tüzel kişiler hakkında şartları mevcutsa bunlara özel güvenlik tedbirlerine hükümlenabilecektir. Tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcisi, organ veya üyeleri, bu suçun faili olabilecektir.<sup>18</sup>

## 2. Mağdur

Bilgi vermeme suçunun mağduru herkes olabilir. Bu suç kapsamında suç konusu eşyanın *maliki* veya *zilyedi* mağdur sıfatını haiz olacaktır.<sup>19</sup> Uygulamada genellikle bilgi vermeme suçunun failinin, işlendiğini sonradan öğrendiği önceki suçun mağdurudur.<sup>20</sup> Ancak “korunan hukuki değer” başlığı altında savunduğumuz üzere bu suçla korunan hukuki değerın kamusal yönünün ağır basması sebebiyle bu suçta mağdurun aynı zamanda adliye olarak da değerlendirilebileceği kanaatindeyiz.<sup>21</sup>

---

<sup>17</sup> KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, 12. Baskı, Ankara, 2019, s. 112.

<sup>18</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2707; ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, 15. Baskı, Ankara, 2019, s. 205.

<sup>19</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2707; YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 5351.

<sup>20</sup> BAKICI, s. 918.

<sup>21</sup> Doktrinde *Hafizoğulları/Özen* bu suçun mağdurunun adliye yanında “görevi suçla mücadele etmek olan kolluk olduğu” kanaatindedir. (HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 393.). Ancak kolluk, adliye teşkilatının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu sebeple bu suçun mağdurunun kolluk olarak nitelendirilmesinin adliyenin yapısına uygun düşmediği kanaatindeyiz.



### 3. Fiil (Hareket), Netice ve Suça İlişkin Ön Koşullar<sup>22</sup>

Bir hukuki ilişkiye dayanılarak elde edilen eşyanın esasında suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edildiğinin öğrenilmesine rağmen suçun yetkili makamlara vakit geçirmeksizin bildirimde bulunulmaması, bilgi vermeme suçunun fiil unsurunu oluşturmaktadır.<sup>23</sup> Bu özelliğini bilmeden suç eşyasını satın alan veya kabul eden kişinin eşyanın bu niteliğini öğrendiği andan itibaren gecikmeksizin yetkili makamlara suçu bildirmemesi ile bilgi vermeme suçunu işlediği söylenebilecektir. Bu yönüyle bilgi vermeme suçu sırf hareket suçudur. Nitekim suçun kanuni tanımında öngörülen hareketsizliğe yönelik fiilin gerçekleştirilmesi yeterli görülmüş ve herhangi bir neticenin doğması aranmamıştır.<sup>24</sup> Bu nedenle bu suç bakımından nedensellik ve objektif isnadiyet araştırması yapılamamaktadır. İlaveten suçun kanuni tanımında tek bir hareket öngörülmesi sebebiyle bu suç tek hareketli; hareketin de belli bir koşula bağlı olarak gerçekleşmesi aranmadığından serbest hareketli bir suçtur.

<sup>22</sup> Baştan belirtmek gerekir ki “objektif cezalandırılabilme koşulları” ile suçun ön koşulları” kavramı iki farklı kavramdır. Suçun ön koşulu, hareketin öncesinde yer alan, varlığı veya yokluğu suçun varlığını ya da yokluğunu belirleyen, suça etki eden bir koşuldur. Ön koşulların yokluğu, suçun da yokluğu anlamında gelecektir. Objektif cezalandırılabilme koşulu ise adı üstünde suça değil cezaya etki eden bir koşuldur. Hareketi veya hareketsizliği cezalandıran fiillerin dışında hareketle aynı zamanda veya hareketi takip eden bir zamanda mevcut olmazsa fiilin cezalandırılmasını engelleyen koşullara objektif cezalandırılabilme koşulu denilmektedir. Bu koşulların varlığı ya da yokluğu failin cezalandırılabilirliğini etkileyecektir. EREM, Faruk, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Cilt I, Sevinç Matbaası, 11. Baskı, Ankara, 1976, s. 312-313.

<sup>23</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, s. 2706; “1-)Sanık ...'ın müştekiye ait telefonu beraat eden sanık ...'tan kimlik fotokopisi karşılığında ve 600 TL gibi çok düşük olmayan bir bedelle satın aldığı belgelemesi ve bu durumu da ...'ın inkar etmemesi karşısında; sanığın üzerine atılı suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçundan beraati yerine, yetersiz gerekçe ile mahkûmiyetine karar verilmesi, Kabule göre de; 2)Telefonu çalındıktan sonra ilk kullanan tanık ...'e telefonun kapatılacağına dair gelen mesaj üzerine telefonu yeniden alarak yetkili mercilere bildirmeksizin 3. kişiye satan sanık ... hakkında, TCK'nın 166. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı'nın tartışılmaması”. Y17.CD, 2016/8917E., 2018/10882K., 20.9.2018T.

<sup>24</sup> HEINRICH, Bernd, Ceza Hukuku Genel Kısım – I, (Ed. ÜNVER, Yener) Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 91-92; EREM, (Ümanist), s. 282.

Bu suçta fiil unsuru bakımından önem arz eden husus, bildirim yükümlülüğü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bildirim süresi ise kanun koyucu tarafında somutlaştırılmamıştır. Bu suçun yargılmasında hâkim, somut olaya göre mevcut koşulları göz önünde bulundurarak “vakit gecikmeksizin” koşulunu somutlaştıracak ve makul bir zaman dilimini takdir edecektir.<sup>25</sup> Bu zaman dilimi olabilecek en kısa süreyi ihtiva etmelidir. Ancak bu suç gerçek anlamda bir ihmalî suç olarak değerlendirilmesinden ötürü, bu tür suçların maddi yapısına da uygun olarak, bildirim yapılma zamanının failden beklenebilmesi ve olanaklı olması; yani bildirimde bulunmanın da fail bakımından mümkün bir zaman dilimini ihtiva etmesi gerekmektedir.<sup>26</sup> Eğer kabule şayan bir mücbir sebep söz konusuysa bu imkânsızlığın ortadan kalkmasından itibaren derhal bildirimde bulunulmalıdır.

Suçun oluşmaması için gereken *bildirme* şartının ne şekilde gerçekleştiği özellik arz etmemektedir.<sup>27</sup> Bildirim bir üçüncü kişi aracı kılınarak dahi gerçekleştirilebilir. Bu bildirme eyleminin yazılı veya sözlü olması, bilgi vermeme suçu için fark yaratmamaktadır. Ancak sözlü bildirimlerin tutanağa geçirilmesi gerekmektedir. İlâveten bildirme ile birlikte eşyanın teslim edilmesi şartı Kanunda düzenlenmemiştir. Bu açıdan suç eşyasını elde eden kişinin bu eşyayı bildirimde bulunurken teslim etmemiş olması ceza hukukunu değil borçlar hukukunu ve eşya hukukunu ilgilendirmektedir.

Bilgi vermeme suçunda söz konusu eşyanın bir hukuki ilişkiye dayanmak suretiyle elde edilmesi gerekmektedir. Maddenin gerekçesinde örneklendiği üzere bu hukuki ilişkiler bir satış veya bağışlama sözleşmesi olabilir. Hukuki ilişki kavramı geniş bir alanı kapsadığından her türlü sözleşme tipi bu suç bakımından örnek verilebilecektir. Ancak hukuki ilişkinin mutlaka bir sözleşme olması gerekmemektedir. Mirasçılık ilişkisi dahi hukuki ilişki kapsamında mütalaa edilebilecektir.<sup>28</sup> İlâveten bu suç bakımından dikkat edilmesi gereken husus, suç konusu eşya-

<sup>25</sup> YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 5353.

<sup>26</sup> ERDEM, Mustafa Ruhan, “Suçu Bildirmeme Suçu (TCK m. 278)”, TBB, C:21, S:80, Y:2009, s. 116; CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 258.

<sup>27</sup> AKYÜREK, s. 452.

<sup>28</sup> HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 393.

nın hukuka aykırı bir şekilde elde edilmemesi gerektiğidir. Nitekim suç konusu eşyanın hukuka aykırı biçimde elde edilmesi durumunda somut olaya göre *dolandırıcılık* ya da *hırsızlık* suçu gündeme gelebilecektir.<sup>29</sup> İlaveten karşı tarafın rızası olmadan malın elde edilmiş olması durumu ilk bakışta hukuka aykırı yolla eşyanın elde edileceği izlenimini verir; ancak icra kanalıyla karşı tarafın rızasının olmamasına rağmen suç konusu eşya haciz yoluyla elde edilebilir. Bu durum hukuka uygun olduğu için bilgi vermeme suçu söz konusu olabilecektir.

Elde etmek fiili, eşya üzerinde bir hâkimiyetin varlığını gerektirir. Bu açıdan bakıldığında failin bilgi vermeme suçunun faili olabilmesi için mutlak suretle malik olması aranmaz. Örneğin fail suç konusu eşyayı kiralaması sebebiyle ferî dolaysız zilyet olabilir. Bu açıdan suç konusu eşyayı elde etmek bakımından zilyetlik dahi yeterlidir.<sup>30</sup> Korunan hukuki değer *adliyyeyi* de kapsadığı göz önünde bulundurulduğunda bu sonuca varmak gerekecektir.<sup>31</sup>

Hareket açısından değerlendirildiğinde bu suç bir ihmal suçudur. Failin hukuki bir ilişkiye dayalı olarak elde ettiği eşyanın, esasında suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edildiğini öğrenmesine rağmen, suçu takibe yetkili makamlara vakit geçirmeksizin bildirimde bulunmaması, bir ihmalî davranış teşkil etmektedir. Suçun tamamlanması için eşyanın suç konusu oluşturduğunu öğrenen fail bu hususu vakit geçirmeksizin suçu yetkili makamlara bildirmede ihmalde bulunması gerekmektedir.

Bu suçun kanundaki tanımına bakıldığında bu suçta herhangi bir zararın doğmasının aranmadığı dikkat çekmektedir.<sup>32</sup> Kanun koyucu bu suçta bildirim yapılmamasına yönelik hareketsizliği tehlikeli görmüş, ayrıca somut bir tehlikenin varlığını da aramamıştır.<sup>33</sup> Bu sebeple bilgi vermeme suçu bir zarar suçu değil *soyut tehlike suçu* oluşturmaktadır.<sup>34</sup>

<sup>29</sup> AKYÜREK, s. 451.

<sup>30</sup> AKYÜREK, s. 451.

<sup>31</sup> AKYÜREK, s. 451.

<sup>32</sup> ESEN, s. 424.

<sup>33</sup> HEINRICH, s. 94.

<sup>34</sup> AKYÜREK, s. 452.

Suçun vuku bulması için zarar aranmamakla birlikte somut bir tehlike de aranmamaktadır.

Failin hukuki bir ilişkiye dayalı olarak elde ettiği eşyanın suç konusu teşkil ettiğini nasıl ve ne şekilde öğrendiğinin bir önemi bulunmamaktadır. Öğrenme olgusu tesadüfen dahi gerçekleşebilir. Fiil unsuru bakımından önem arz eden husus, failin eşyayı elde ettiği anda eşyanın suç konusu olduğunu bilmemesi gereğidir. Önceki suçu bildirme hususunda failin hareketsiz kalmasından başka netice aranmamaktadır.<sup>35</sup> Bu kapsamda bu suç *ani suç* niteliğindedir.

Bildirimde bulunulacak makamların niteliği TCK m. 166'da belirtilmemiştir. Yetkili makamlarda anlaşılması gereken bildirim üzerine soruşturma başlatma yetkisi bulunan makam (Cumhuriyet savcılığı) ya da bu bildirim soruşturma yapmaya yetkili makama bildirmekle yükümlü olan makamdır (örneğin kolluk makamları). Bu hususta yetkili makamın belirlenmesi noktasında CMK m. 158 yol gösterici niteliktedir.<sup>36</sup> İlgili hükme göre: "(1) Suça ilişkin ihbar veya şikâyet, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir. (2) Valilik veya kaymakamlığa ya da mahkemeye yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. (3) Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsolosluklarına da ihbar veya şikâyette bulunulabilir. (4) Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle, ilgili kurum ve kuruluş idaresine yapılan ihbar veya şikâyet, gecikmeksizin ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. (5) İhbar veya şikâyet yazılı veya tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir." Bu hükümden hareketle suç konusu eşyanın niteliği öğrenildikten sonra Cumhuriyet savcılıklarına ek kolluğa, valiliklere, kaymakamlıklara, mahkemelere, büyükelçilikler ile konsolosluklara yapılan bildirim de bilgi verme suçunun oluşmasını engelleyecektir. Belirtilen makamlar ise aldıkları ihbarları ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına bildirmek mecburiyetindedir (CMK m. 158/2). Ancak kişi yetkili makamın yetkisi konusunda hataya düşebilir. Bu durumda suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları üzerinde bir hata söz konusu olduğu için TCK. m. 30/1 uygulanma imkânı

<sup>35</sup> AKYÜREK, s. 452.

<sup>36</sup> PARLAR/ÖZTÜRK, Uygulamada Adliye Karşı Suçlar, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2018, s. 288; AKYÜREK, s. 452.

bulabilir. Nitekim Yargıtay uygulamaları da bu yöndedir.<sup>37</sup> İlâveten belirtmek gerekir ki, bildirim alan yetkili makamların suçun soruşturulması için gerekli işlemleri yapmaması, bilgi vermeme suçunun vücut bulmasını engellemeyecektir.

Bilgi vermeme suçuyla ilgili olarak karşımıza çıkan ön koşullardan birisi de eşyanın suçtan elde edildiğine yönelik kesinleşmiş bir hükmün gerekliliğidir.<sup>38</sup> Eşyanın “menşei” kanıtlanamadığında ilke olarak şüpheden sanık yararlanacaktır.<sup>39</sup> Örneğin bilgi vermeme suçunun faili, suç konusu eşyayı bir hırsızdan satın almışsa bu durumda önceki suç olan hırsızlık suçunun vuku bulduğu ile ilgili kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü gerekmektedir.<sup>40</sup> Nitekim suç konusu eşyanın gerçekten de bir suçla ilgili ya da suç dolayısıyla elde edildiğini ancak mahkeme tespit edebilecektir. Mahkeme bu hususta sübûta varmışsa artık bilgi vermeme suçundan hüküm kurulabilecektir. Fakat önceki suçtan dolayı fail hakkında beraat hükmü verilmesi durumunda ortada yine de suç konusu bir eşya bulunmaktadır. Bu durumda bilgi vermeme suçundan yargılama yapılması mümkün olmaktadır. Burada aslolan eşyanın suça konu olup olmadığına dair kesinleşmiş bir tespit hükmünün gerekliliğidir. Örneğimizde fail beraat etse bile mahkeme ortada hırsızlık suçunun varlığını tespit etmiş ancak suçu failin işlemediğini sabit görmüş ya da fiilin fail tarafından işlendiği sabit görülmemiş olsa bile bilgi vermeme suçu varlığını koruyacaktır. Başka bir seçenek olarak fail hakkında zorunluluk hali, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, geçici sebepler gibi sebeplerle ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmişse; fail ölmüşse, şikâyet, zamanaşımı, af gibi durumlarda davanın düşmesine karar verilmişse burada fiilin varlığı sabit olduğundan bilgi vermeme suçu incelenmeye değer olacaktır.

<sup>37</sup> Y4.CD, 2002/29326E., 2003/8564K., 30.9.2003T. (BAHRİYELİ, s.74.)

<sup>38</sup> Bu suçla tamamlayıcı suç ilişkisi içinde bulunan suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçu bakımından Yargıtay, bu eşyanın meydana geldiği suçun nerede ve ne zaman işlendiğinin ve failin kim olduğunun önemli olmadığına, önemli olan hususun sanığın satın aldığı eşyanın suç ürünü olduğunu bildiğinin hükümde kesin delilleriyle açıklanmış olduğuna hükmetmiştir (Y4.CD, 1943/5883E., 1943/5081K., 8.10.1943T.). DÖNMEZER, s. 459.

<sup>39</sup> HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 393.

<sup>40</sup> BAKICI, s. 917.

#### 4. Konu

Bilgi vermeme suçunun konusu “bir hukuki ilişkiye dayalı olarak elde edilen eşya”dır. Para da taşınır eşya kategorisinde değerlendirildiğinden suçun konusu kavramı dahilindedir.<sup>41</sup> Kripto paralar ve dijital ortamdaki kaydı değerler de bu suçun konusunu temsil edebilme kabiliyetindedirler. Toparlayacak olursak *ön suçun işlenilmesini teşvik veya işlenilmesinden dolayı ödüllendirilmesi maksadıyla ön suçun fail veya şerikine verilen maddi bir bünyeye sahip olan eşya (senet, çek, döviz, para veya diğer taşınır mal)*, “suç işlemek dolayısıyla elde edilen eşya” niteliğinde *suçun maddi konusunu* oluşturmaktadır.<sup>42</sup> Suç konusu eşyanın ekonomik bir değeri bulunmalıdır. Bu suçun düzenlenmesi ile amaçlananlardan biri, suç konusu eşyanın tedavüle sokulmasının engellenmesidir. Bu açıdan ön suçun konusunu oluşturan eşyayla bir hukuki ilişki sonucu elde edilen eşya arasında maddi bir birlik aramak yersizdir.<sup>43</sup> Bu eşyalar daha sonrasında nitelik değiştirebilir, değeri azalabilir ya da artabilir. Bu suçta önem arz eden husus, eşyanın suç konusu olduğunun bildirilmesidir.

Suç konusu olan eşyanın failin katılmadığı ve malı elde ederken bilmediği daha öncesinde işlenen bir suçtan elde edilmesi gerekmektedir.<sup>44</sup> Bu suçtan önceki maddede düzenlenen suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunun konusu “*bir suçun işlenmesiyle elde edilen eşya veya diğer malvarlığı değeri*” olmakla birlikte bilgi vermeme suçunun konusu sadece eşyadır. 26/6/2009 tarihinde 5918 sayılı Kanun m. 3 ile TCK m. 165’te bir değişikliğe gidilmiştir. Yapılan değişiklikle suç eşyasının satın alınması ve kabul edilmesi suçu yeniden incelenip ilgili maddede “diğer malvarlığı değeri” ifadesi eklenmiştir. Ancak TCK m. 166 bu suçun tamamlayıcısı olmasına rağmen burada bir değişikliğe gidilmemiştir. Bu sebeple bilgi vermeme suçunun konusunu yalnızca eşya oluşturmaktadır. Burada kanun koyucu sadece eşyayı bu suçun konusu olarak belirlemiş, diğer malvarlığı değerlerini bu suçun kapsamına dahil etmemiştir. Bu sebeple kanunun lafzı gereği ve kıyasa yol açabilecek

<sup>41</sup> GÖZÜBÜYÜK, s. 796.

<sup>42</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, s. 2708.

<sup>43</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2708.

<sup>44</sup> BAKICI, s. 917.

genişletici yorum yasağı gereği, *eşya dışında maddi varlığı olmayan talepler ve haklar* eşya kapsamı içinde mütalaa edilemeyip bu suçun konusunu oluşturmayacaktır.<sup>45</sup>

Suç konusu eşyanın değerini azlığı ya da çokluğu, bu suç bakımından cezada artırım ya da indirim sebebi teşkil etmemektedir. Nitekim bilgi vermeme suçunda cezalandırılan davranış suç konusu eşyanın elde edilmesi değil, eşyanın suç konusu teşkil ettiğinin sonradan öğrenilmesine rağmen vakit geçirmeksizin yetkili makamlara bildirimde bulunulmamasıdır. Kanunumuzda yerinde olarak, malvarlığına karşı suçlar arasında yer alsa bile değer azlığı ya da çokluğu cezada indirim veya artırım sebebi olarak öngörülmemiştir. Ancak *değerin azlığı suçun işlenmesine engel teşkil etmeyecek, fazlalığı ise TCK.nun 61/1-e maddesi uyarınca temel cezanın tayininde gözetilecektir.*<sup>46</sup>

İlgili maddede eşyanın suçtan elde edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Suç konusu eşyanın satın alınması veya kabul edilmesi suçuyla benzer olarak suç konusu eşya eğer *kabahat veya disiplin soruşturmasını gerektiren bir fiil sonucu elde edilmişse*, bilgi vermeme suçunun uygulanma kabiliyetini haiz olamayacaktır.<sup>47</sup> Öncül suçun adlî bir suç olması gerekmektedir. İlâveten önceki suçun niteliğinden kanun maddesinde bahsedilmemiş olması sebebiyle önceki suçun malvarlığına karşı işlenen suçlardan olması şart değildir. *Zimmet, rüşvet, tefecilik, ihaleye fesat karıştırma, banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması, irtikap, uyuşturucu madde ticareti veya kaçakçılık* gibi suçlardan elde edilmesi mümkün gözükmektedir.<sup>48</sup> İlâveten ön suçun TCK'da ya da suç ve ceza öngören özel kanunlarda yer alması, Türkiye'nin sınırları içinde ya da dışında işlenmiş olması, kast veya taksire dayalı olarak işlenip işlenmemesi, cezalandırılabilir veya kovuşturulabilir nitelikte olup olmaması önem arz etmemektedir.<sup>49</sup> Fail hakkında yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, zorunluluk

<sup>45</sup> TEZCAN/ERDEM/ÖNOK, s. 791-792; YAŞAR GÖKCAN/ARTUÇ, s. 5351-5352; ÖZBEK, s. 1329.

<sup>46</sup> BAKICI, s. 918.

<sup>47</sup> SOYASLAN, s. 465; GÖZÜBÜYÜK, s. 796.

<sup>48</sup> BAKICI, s. 917; ESEN, s.?.; HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 394; PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2708.

<sup>49</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2708; YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 5352.

halinin varlığı gibi sebeplerle cezaya hükmolunmayıp hakkında CMK m. 223/1-b uyarınca ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmişse dahi bilgi verme suçunun varlığından bahsedilebilecektir. Önceki suç bakımından failinin bir cezaya mahkûm olması gerekmemektedir. Nitekim suç oluşturan fiilin sübûtu, bilgi vermeme suçu için yeterli olmaktadır.

## II. TİPİKLİĞİN MANEVİ UNSURU

### 1. Kast

İhmalî davranış, kişilere belirli bir icraî davranışta bulunma yükümlülüğünü yüklemekle birlikte bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi savaşkanmasıdır.<sup>50</sup> İcraî suçlarda gördüğümüz gibi ihmalî suçlarda da kastın suçun kanunda tanımlı maddi unsurlarını kapsaması gerekmektedir.<sup>51</sup>

Bilgi vermeme suçu sırf ihmalî bir suçtur. Bu suçta bilgilendirme (bildirim) yükümlülüğü bağlamında icraî bir davranışta bulunmak aranmaktadır. Bu yükümlülük altındaki failin kastı, yükümlülüğün gereği olan icraî davranışta bulunmayıp hareketsiz kalma kararında somutlaşmaktadır. Bu durumlarda kast unsuru bakımından *failin objektif unsurları bilmesi* yeterli olmaktadır.<sup>52</sup>

Bilgi vermeme suçu *doğrudan kastla* işlenebilir.<sup>53</sup> Failin suç işlemek suretiyle veya dolayısıyla elde edilen eşyayı elde ettiğini öğrenmesine rağmen bu hususu bilerek ve isteyerek susması ve yetkili mercilere bildirimde bulunmaması kastın varlığı için yeterli olacaktır. Failin taşıdığı *amaç veya saik* bu bakımdan önem arz etmemektedir.<sup>54</sup>

Kişinin malvarlığı değerlerini elde ettiği anda, bu malvarlığı değerlerinin suçtan kaynaklandığını bilmemesi halinde bilgi vermeme suçundan cezalandırılabilmesi mümkün değildir. Nitekim kişinin kasıtlı davrandığı savunulamayacaktır.

<sup>50</sup> CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 257; ARTUK, M. Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ ALŞAHİN, M. Emin/ ÇAKIR, Kerim: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 14. Baskı, Ankara, 2020, s. 320.

<sup>51</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C. 1), s. 331.

<sup>52</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2709.

<sup>53</sup> ESEN, s. 424.

<sup>54</sup> AKYÜREK, s. 452-453.



Kişinin aslında eşyanın suç konusu olmamasına rağmen hataya düşüp suç eşyası olarak tasavvur etmesi durumunda *işlenemez suç (muhal suç)* söz konusu olacaktır.<sup>55</sup> Failin bildirim yükümlülüğünün olmadığını tasavvur etmesi durumunda, haksızlık yanılığında söz edilir. Ancak TCK m. 30/4 hükmünün uygulanabilmesi için yanılığın kaçınılmaz olması ve failin “hukuka aykırı davrandığı bilincinde olmaması” gerekmektedir.<sup>56</sup>

*Hukuki ilişkinin tarafları üzerinde hataya düşmek esaslı hata sayılamayacaktır.*<sup>57</sup> Ancak bildirim zamanında hataya düşmek esaslı hata sayılabilecektir. Şöyle ki kişi bildirim yükümlülüğü olduğunu bilmekte ancak bunun için daha önce hukuki ilişkide bulunduğu kişi hakkındaki davanın sonuçlanıp kesinleşmesi gerektiği hususunda hataya düşebilir. Bildirimin vakit geçirmeksizin olması bu suçun fiil unsuruna dahil olduğu için bu yanılma hali fiili yanılmaya vücut verecektir. Nitekim kişi suçun kanunda tanımlı maddi unsurlarında hataya düşmüştür (TCK m. 30/1).

Failin bildirimde bulunması; karşı koyamayacağı cebir, şiddet, tehdit veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit altında engellendiğinde de fail ihmalinden sorumlu olmayacaktır (TCK m. 28). Nitekim fail bildirim yapma konusunda kendi iradesiyle hareketsiz kalmaktadır. Bu gibi hallerde TCK m. 28’e göre cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılacaktır.<sup>58</sup>

Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçu ile bilgi vermeme suçunun en büyük ayrımı, kastın sonradanlığı üzerinedir. Hukuki bir ilişki sebebiyle elde edilen suç eşyası olduğunun elde etme anında bilinmesi durumunda TCK m. 165<sup>59</sup>, elde etme anında bilinmemesi durumunda ise TCK m. 166 gündeme gelecektir. Kişinin öğrendiği

<sup>55</sup> HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 394; Fail, önceki suçun varlığı hususunda hataya düşüp eşyanın suç konusu olduğu zannındadır. Burada fail, hareketsizliğinin, var olan bir suç tipine uyduğunu tasavvur etmektedir. HEINRICH, s. 447-448; EREM, (Ümanist), s. 329.

<sup>56</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C.1), s. 571.

<sup>57</sup> HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 394.

<sup>58</sup> Cebir, şiddet, korkutma ve tehdit fiillerinin kapsamıyla ilgili geniş bilgi için bkz. PARLAR/HATİPOĞLU, (C.1), s. 502-505.

<sup>59</sup> GÖZÜBÜYÜK, s. 796.

önceki suçtu yetkili makamlara bildirmeyi ihmal etmeye yönelik bilinci ve isteği, bu suçun kast unsurunu oluşturmaktadır.

Bu suçtu TCK m. 165'ten ayıran diğere önemli fark, eşyanın suç eşyası olduğunun bilinme zamanı bakımından kendisini gösterir.<sup>60</sup> Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunda failin satın aldığı veya kabul ettiği eşyanın suç konusu olduğunu önceden bilmesi veya bilebilecek durumda olması aranır.<sup>61</sup> Önceden bilme hususu, en geç satın alma veya kabul etme sırasında gerçekleşmelidir.<sup>62</sup> TCK m. 166 ise kast bakımından eşyanın suç konusu olduğunun hukuki ilişkiden sonra öğrenilmesini şart koşmaktadır.

## 2. Taksir

Bu suçun taksirli hali Kanunda düzenlenmediğinden bu suçun taksirli hali cezalandırılmamaktadır. Bu sebeple hem suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunda hem de bilgi vermeme suçunda taksirin varlığı önem arz etmemektedir.

## 3. Olası Kast

Bilgi vermeme suçunun olası kastla işlenip işlenemeyeceğinin araştırılması gerekmektedir. Doktrinde *“failin, eşyayı elde ettiği kişinin daha sonradan malvarlığına karşı işlenen bir suçtan yakalandığını öğrenmesine karşın bu durumu önemsememesi/kabullenmesi nedeniyle bildirimde bulunmaması”* örneğinden hareketle bilgi vermeme suçunun olası kastla işlenebileceği savunulmaktadır.<sup>63</sup> Ancak bu suçun olası kastla işlenip işleneme-

<sup>60</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2706; DÖNMEZER, s. 458.

<sup>61</sup> ÖNDER, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994, s. 440-441.

<sup>62</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2706.

<sup>63</sup> AKYÜREK, s. 453; YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 5354; Nitekim benzer bir olay bir Yargıtay kararına da konu olmuştur. Şöyle ki: *“Bilgi vermeme suçundan sanığın mahkûmiyetine ilişkin hüküm sanık tarafından temyiz edilmekle, dosya incelenerek gereği düşünüldü:*

*Sanığın, suç eşyası olduğunu bilmeksizin temyiz dışı sanık ...'tan bilgisayar satın aldığı ancak ertesi gün gazetede ...'in hırsızlık suçundan yakalandığını okuyarak satın aldığı bilgisayarın hırsızlık konusu eşya olduğunu öğrendiği, ancak buna rağmen yetkili makamlara bildirimde bulunmamak suretiyle bilgi vermeme suçunu işlediğinin iddia edildiği olayda; Sanığın ifadesinde, ...'in kendisine 400 TL karşılığında bilgisayar satmak istediğini, kendisinin ise 200 TL'ye alabileceğini söylemesi üzerine ...'in bu teklifi kabul ettiğini ve bilgisayarını 200 TL karşılığında aldığı beyan etmesi karşısında, değerinin altındaki fiyata bilgisa-*

yeceği hususunun ortaya konabilmesi için kastın bu türünün kapsamı belirlenmelidir.

Failin, gerçekleşmesini kendi davranışının sonucu olarak öngördüğü sonuç doğrudan kast kapsamındadır. Fail bu sonuç haricinde, *gerçekleşme riskini kabul ettiği ya da davranışı gerçekleştirirken önlemeyi düşünmediği fakat gerçekleşmesi muhtemel sonuçlardan sorumluluğu* ise olası kast (*dolaylı kast*) olarak karşımıza çıkmaktadır.<sup>64</sup> Nitekim TCK m. 21/1 hükmünde “kişinin suçun tanımındaki kanuni unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine karşın, fiili işlemesi durumunda olası kast vardır.” şeklinde olası kastın kapsamı belirtilmiştir. Kanun maddesinde yer alan “öngörmesine karşın” ifadesiyle failin gerçekleştirdiği davranışın doğuracağı olası ve mümkün sonuçları kabul etmesi ifade edilmektedir. Failin bu psikik durumunda sonucun gerçekleşmesine razı olduğu ve sonucun gerçekleşmesini önlemek amacıyla müdahalede bulunma yolunu seçmediği görülmektedir. Bilgi vermeme suçunun fiil unsurunu incelediğimizde ise failin herhangi bir hukuki ilişkiden elde ettiği eşyanın suç konusu olduğunu öğrenmesi olgusunun arandığı görülmektedir. Öğrenme olgusunun ise ister yakalama, ister gözaltı isterse de mahkûmiyet olsun ne şekilde gerçekleştiğinin önemi bulunmamaktadır. Çünkü Kanun, öğrenmenin kesin bir olguya dayanmasını aramamaktadır. Bu suçun olası kastla işlenebileceğini savunan yazarlar da öğrenme olgusunun ne şekilde gerçekleştiğinin önem arz etmediğini belirtmişlerdir.<sup>65</sup> Nitekim Yargıtay da benzer bir olayda, kast-olası kast tartışması yapmamakla birlikte önceki suç failinin yakalanmasının öğrenme niteliğinde olduğunu göstermiş, öğrenmenin şekli ile ilgilenmemiştir.<sup>66</sup> Fiil unsu-

---

*yar satın alan ve aynı mahiyetteki ürünlerin alım satımı üzerine esnaflık yapan sanığın, bu eşyanın suç eşyası olduğunu bilmesi gerektiği anlaşılmalı, eyleminin TCK'nın 165. maddesi kapsamında suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunu oluşturup oluşturmayacağı tartışılarak sanığın hukuki durumun tayin ve takdiri gerekirken eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması...* Y15.CD, 2015/11789E., 2018/6143K., 1.10.2018T.

<sup>64</sup> CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, s. 373; PARLAR/HATİPOĞLU, (C.1), s. 333.

<sup>65</sup> Bkz. YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 5352, AKYÜREK, s. 451.

<sup>66</sup> Bkz. “Bilgi vermeme suçundan sanığın mahkûmiyetine ilişkin hüküm sanık tarafından temyiz edilmekle, dosya incelenerek gereği düşünüldü: Sanığın, suç eşyası olduğunu bilmeksizin temyiz dışı sanık ...'tan bilgisayar satın aldığı ancak ertesi gün gazetede ...'in hırsızlık suçundan yakalandığını okuyarak sa-

runda ikinci olarak karşımıza öğrenme olgusunun yetkili makamlara vakit geçirmeksizin bildirilmemesi çıkmaktadır. Bakıldığında bu suç ani hareketli, sonuçsuz ve salt ihmalî bir suçtur. Bu sebeple bu suç bakımından failin olası ve mümkün sonucu öngörmesi hali hazırda failin hareketsiz kalmasını gerektirecektir. Bu hareketsizlik ise ihmal oluşturduğundan suç doğrudan kastla işlenmiş olacaktır. Tüm bu açıklanan sebeplerle bilgi vermeme suçunun olası kastla işlenmesinin ihtimal dahilinde olmadığı kanaatindeyiz.

### III. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

Bu suç özelinde bildirimde bulunmamak fiilinin suç teşkil edebilmesi için bu hareketsizliğin hukuka uygun olmaması gerekmektedir. Bilgi vermeme suçu hukuka aykırılık unsuru bağlamında incelendiğinde bu suçta hukuka uygunluk nedenlerinin özellik arz etmediği görülmektedir.<sup>67</sup> Ancak yine de bilgi vermeme suçu bakımından bir hukuka uygunluk nedeni teşkil edip edemeyeceği noktasında sır saklama yükümlülüğünün varlığı veya yokluğu hususu araştırılmalıdır. Burada sır saklama yükümlülüğü bulunan kişilerin, elde ettikleri eşyanın suç konusu olduğunu öğrenmeleri ancak bildirimde bulunmamaları durumunda bu durumun hukuka uygunluk nedeni teşkil edip etmediği hususu tartışılabilir.

Alman Ceza Kanununa baktığımızda § 139 III c.2'de suçu bildirmeme suçu özelinde sır saklama yükümlülüğü altında bulunan bazı kişilerin bildirim yükümlülüğünden istisna tutulduğu görülmektedir.<sup>68</sup>

---

tın aldığı bilgisayarın hırsızlık konusu eşya olduğunu öğrendiği, ancak buna rağmen yetkili makamlara bildirimde bulunmamak suretiyle bilgi vermeme suçunu işlediğinin iddia edildiği olayda; Sanığın ifadesinde, ...'ın kendisine 400 TL karşılığında bilgisayar satmak istediğini, kendisinin ise 200 TL'ye alabileceğini söylemesi üzerine ...'ın bu teklifi kabul ettiğini ve bilgisayarı 200 TL karşılığında aldığını beyan etmesi karşısında, değerinin altındaki fiyata bilgisayar satın alan ve aynı mahiyetteki ürünlerin alım satımı üzerine esnafılık yapan sanığın, bu eşyanın suç eşyası olduğunu bilmesi gerektiği anlaşıl-makla, eyleminin TCK'nın 165. maddesi kapsamında suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunu oluşturup oluşturmayacağı tartışılarak sanığın hukuki durumun tayin ve takdiri gerekirken eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması..." Y15.CD, 2015/11789E., 2018/6143K., 1.10.2018T.

<sup>67</sup> HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 394.

<sup>68</sup> ERDEM, s. 116.

Erdem de “suçu bildirmeme suçu özelide sır saklama yükümlülüğü altında olan kişilerin, TCK m. 278’de açık bir düzenleme olmamasına rağmen, hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninden yararlanabileceği” kanaatindedir.<sup>69</sup> Bilgi vermeme suçu bakımından ise ne CMK’da ne de Alman Ceza Muhakemesi Kanununda böyle bir hüküm bulunmaktadır.

“Meslek ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinme” başlıklı CMK m. 46/1’e göre: “Meslekleri ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinebilecekler ile çekinme konu ve koşulları şunlardır: a) Avukatlar veya stajyerleri veya yardımcılarının, bu sıfatları dolayısıyla veya yüklenedikleri yargı görevi sebebiyle öğrendikleri bilgiler. b) Hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ve diğer bütün tıp meslek veya sanatları mensuplarının, bu sıfatları dolayısıyla hastaları ve bunların yakınları hakkında öğrendikleri bilgiler. c) Malî işlerde görevlendirilmiş müşavirler ve noterlerin bu sıfatları dolayısıyla hizmet verdikleri kişiler hakkında öğrendikleri bilgiler.” Kural, kişilerin gerçekleştiğine tanık oldukları veya sonradan öğrendikleri olguları mahkeme huzurunda açıklamalarıdır.<sup>70</sup> Kanun sır saklama yükümlülüğü kapsamında yarattığı istisnayı da sıkı koşullara bağlamıştır. Madde incelendiğinde sır saklama yükümlülüğünün kapsamını ve sınırını, yükümlülük altındaki kişilerin sahip oldukları sıfatları veya görevi sebebiyle öğrendiği bilgilerin oluşturduğu görülmektedir.<sup>71</sup> Ancak malvarlığına karşı bir suç olan bilgi vermeme suçunda sır saklama yükümlülüğü ile bildirim yükümlülüğünün çakışacağı hallerin ihtimal dahilinde olması oldukça zordur. Nitekim, örneğin sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi suçunda sır saklama yükümlülüğü ile bildirim yükümlülüğünün çakışması bağlamında doktrindeki tartışmalar,<sup>72</sup> bilgi vermeme suçu bakımından mevcut da değildir. Bir ihtimal tasavvur edecek olursak örneğin bir avukat, müvekkilinin bilgi vermeme suçunu işlediğini öğrendiği durumda bu suçu ihbar etmemesi, görevi dolayısı-

<sup>69</sup> ERDEM, s. 116.

<sup>70</sup> TÖRENLİ ÇAKIROĞLU, Maral, “Hekimin Borçlarından Özel Olarak Sır Saklama Borcu”, DEÜHFD, C:12, S:2, Y:2010, s. 176.

<sup>71</sup> EREM, Faruk, Ceza Usulü Hukuku, Sevinç Matbaası, 4. Baskı, Ankara, 1973, s. 374-375.

<sup>72</sup> Bkz. KARAHAN, s. 964-967.

la öğrendiği için sır saklama kapsamında değerlendirilecektir.<sup>73</sup> Ancak burada bildirim yükümlülüğü altında olan kişi, suçu bildirmeme suçunda olduğu gibi işlenmekte olan suçu öğrenen kişi değil, bizatihi girdiği hukuki ilişki neticesinde elde ettiği eşyanın suç konusu olduğunu öğrenen belirli bir kişidir. Burada avukatın, müvekkilinin işlediği suçu gizlemesi durumunda avukat, eşyanın elde edilmesindeki hukuki ilişkinin tarafı olmadığı için bilgi vermeme suçunun ne faili ne de şeriki olarak değerlendirilebilecektir. Tüm bu sebeple bilgi vermeme suçunun niteliği gereği sır saklama yükümlülüğünün bulunmasının bir hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilemeyeceği kanaatindeyiz.

#### D. KUSURLULUK

Bilgi vermeme suçu özelinde kusurluluğu kaldıran bir hal olarak zorunluluk hali gündeme gelebilecektir. Fail kendisinin yahut bir yakınının bir hakkının hakkına yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlediği fiillerden dolayı cezalandırılmayacaktır (TCK m.25/2). Ör-

<sup>73</sup> “Avukat ile müvekkili arasındaki sözleşme ilişkisinin temeli güven ve sadakat ilkelerine dayanmaktadır. Müvekkilin; her durumda avukatına güvenmesi, sırrını saklayacağından emin olması gerekir. Bu nedenle Avukatlık Kanunu’nun 34. maddesinde, avukatların görevlerini yükümlü oldukları ifade edilmiş ve Yasa’nın 36. maddesinde de görevleri dolayısıyla öğrendikleri hususları açıklamaları yasaklanarak sır saklama yükümlülükleri öngörülmüştür. Avukatın, müvekkilinin sırrını saklama yükümlülüğü üçüncü kişiler yanında mahkemelere, savcılıklara ve idari birimlere karşı da geçerlidir. Avukatlık meslek sırrı, avukatın mesleğini icra ederken öğrendiği, herkes tarafından bilinmeyen, açıklanması halinde vekil edenin maddi ya da manevi zarara uğrayacağı, üçüncü kişilerden gizlenen özel yaşama dair bilgilerdir. Avukatın mesleği ile bağlantılı olarak öğrendiği, vekil edene ait özel ilişkileri, sağlık bilgileri, mali durumu, kişisel bilgileri gibi gerektiğinde bulunduğu yer ya da adresi de sır kapsamına dâhildir. Avukata yüklenen sır saklama yükümlülüğü, vekil edenin adli/idari merciler karşısında daha etkin, yerinde ve etraflıca iddiada bulunması veya savunma yapması ile doğrudan bağlantılıdır. Avukatın meslek sırrını koruması ise uluslararası antlaşmalar ve Anayasamızda güvence altına alınan özel yaşamın gizliliğinin sonucu olmanın yanında yerine getirilen kamu hizmetinin içeriği ve niteliği ile de ilgilidir.”. Y4.CD, 2009/19013E., 2011/21017K., 14.11.2011.). ŞEN, Ersan/ BODUR, F. Betül, “İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi İçtihadında Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğünden Kaynaklanan İmtiyazlar” TBBD, C:138, S:?, Y:2018, s. 10-11.

nek vermek gerekirse failin kendisi veya bir yakınının hastalığı sebebiyle, suç işlemek suretiyle veya dolayısıyla elde edildiğini öğrendikten sonra gerekli bildirim yetkili makamlara yapamamış ve elde ettiği eşyayı satıp tedavi masraflarını ödemiş olabilir. Başka bir örnek olarak yetkili makamlara bildirim yapabilmek için *tehlikeli bir yoldan* geçme mecburiyeti karşısında failin makul süreyi aşması durumunda da zorunluluk halinin varlığından bahsedilebilecektir.<sup>74</sup>

## E. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

### 1. Teşebbüs

İhmalî suçlar genel manada iki şekilde karşımıza çıkmaktadır: gerçek ihmal ve görünüşte ihmal suçları. Konumuz itibarıyla gerçek ihmalî suçlarda teşebbüs hususu önem arz etmektedir. Doktrinde tartışmalı olmak üzere bizim de savunduğumuz kabule göre kural olarak gerçek ihmal suçlarına niteliği gereği teşebbüs mümkün değildir.<sup>75</sup> İhmal suretiyle icra suçlarına ise kural olarak teşebbüs mümkündür. Ancak ihmal suçlarında *belli bir davranışta bulunmama, kanunun yapılmasını emrettiği davranışı yapmama* kıstası<sup>76</sup> arandığından bu tip suçlarda teşebbüs hususunu açıklamak her zaman için kolay değildir.<sup>77</sup>

Bilgi vermeme suçunun yapısı incelendiğinde bu suçun hareket bakımından sırf ihmal suçu olduğu görülmektedir. Kanun kişilere belli bir yükümlülüğü gerçekleştirilmesini şart koşturmakta ve belli bir sonucun doğup doğmamasını aramamaktadır. Yapılması icap eden davranış yapılmamakta, hareketsiz kalınmaktadır.

*Hakeri'*ye göre gerçek ihmalî suçların failine, kanun tarafından emredilen hareketi gerçekleştirilmesi için makul bir zaman aralığı tanındığı durumlarda teşebbüs mümkündür.<sup>78</sup> Ancak makul bir zaman aralığının tanınmadığı durumlarda suç tamamlanmış olacağından teşebbüs müm-

<sup>74</sup> AKYÜREK, s. 453.

<sup>75</sup> AYDIN, Devrim, "Suça Teşebbüs", AÜHFD, C:55, S:1, Y:2006, s. 109; ZAFER, s. 512; HAKERİ, Hakan, Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmalî Suçların Çeşitleri, Seçkin Yayınları, Ankara, 2003, s. 263-264; ŞARE, Ersin, "Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs", TBBD, C:30, S:130, Y:2017, s. 148-149.

<sup>76</sup> HAKERİ, s. 240-242.

<sup>77</sup> AYDIN, s. 109.

<sup>78</sup> HAKERİ, s. 264.

kün olmayacaktır.<sup>79</sup> Bilgi vermeme suçunun yapısına baktığımızda, bu suçun vuku bulması için suç konusu eşyayı elde eden failin bu eşyanın suçtan elde edildiğini öğrendiği andan itibaren en kısa zaman dilimi içinde bildirimde bulunması gerekecektir. Burada kişinin iki seçeneği bulunmaktadır: suçu bildirmek ya da bildirmemek. Hâkim tarafından somutlaştırılacak bu kısa zaman dilimi içinde eğer kişi bu kısa zaman dilimi içinde suçu bildirmişse suç oluşmayacaktır, suçu bildirmemişse artık suç oluşmuş sayılacaktır. Bu nedenle failin hareketleri bakımından bu suça teşebbüs edilmesinin mümkün olmadığını belirtmek isteriz.<sup>80</sup>

## 2. İştirak

İştirak bakımından özellik arz eden bir husus bulunmamakla beraber genel hükümler uygulanacaktır.<sup>81</sup> Ancak değerlendirilmesi gereken husus, bildirim yükümlülüğü altında bulunan kişinin bildirimde bulunmasının engellenmesidir. Eğer kişi bildirim yükümlülüğü altında olan kişinin bildirimde bulunmasını engelleyecek olursa bu durumda bu kişi bilgi vermeme suçuna iştiraktan değil, şartları gerçekleşmişse TCK m. 283'te düzenlenen suçluyu kayırma suçundan sorumlu tutulmalıdır.<sup>82</sup> Nitekim bu kişi, suç konusu eşyanın elde edilmesinin sebebi olan hukuki ilişkinin dışındadır. Bu kişi, bilgi verilmesini engellemekle önceki suçun açığa çıkarılmamasını tasavvur etmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki suçluyu kayırma suçunda doktrindeki ağırlıklı görüşe göre; önceki suçun failinin, suçluyu kayırma suçuna azmettirmesi mümkün değildir.<sup>83</sup> Nitekim kişinin bu suça kastının olmaması ve kendi kendini kayırması mümkün değildir. Bilgi vermeme suçunda da benzer sonuca ulaşılabilir. Önceki suçun faili, eşyanın suç konusu olduğunu öğrenen

<sup>79</sup> HAKERİ, s. 264.

<sup>80</sup> BAKICI, s. 918; Doktrinde *Hafizoğulları/Özen*, ihmalî suçlarda teşebbüs söz konusu olmayacağı kabulünden hareketle bilgi vermeme suçunda teşebbüs hükümlerinin uygulanmayacağını savunmaktadırlar. Bkz. HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 394; PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2709; YAŞAR/GÖKCAN/ARTUÇ, s. 5354.

<sup>81</sup> PARLAR/HATİPOĞLU, (C.3), s. 2710

<sup>82</sup> TCK m. 283: "Suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlayan kimse, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

<sup>83</sup> Bu konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. EVİK, V. Sonay, "Suçluyu Kayırma Suçu", GSÜHFD, C:9, S:1, Y:2010, s. 732-733.



kişiyi ihbarda bulunmaması yönünde ikna ederse, kimse kendisi aleyhine delil göstermeye zorlanamayacağı gerekçesiyle azmettiren olarak cezalandırılmayacaktır. Bilgi vermeme suçu özelinde önceki suçun faili dışında bir kişinin, suç konusu eşyanın bu niteliğinin ihbar edilmesini engellemesi durumunda bilgi vermeme suçuna iştiraktan değil, suçluyu kayırma suçundan sorumluluğunun araştırılması gerekir.

### 3. İçtimarı

Aynı kişiye ait olan birden fazla eşyanın değişik zamanlarda elde edilmesi ve bu eşyaların suça konu olduğunun sonradan öğrenilmesine rağmen bildirimlerin yapılmaması durumunda zincirleme suç hükümleri uygulama imkânı bulacaktır. Aynı şekilde birden fazla farklı kişiye ait eşyaların aynı anda elde edilmesi ve gerekli bildirimlerin yapılmaması durumunda aynı neviden fikri içtima hükümleri uygulanma imkânı bulacaktır.

Bu hususta araştırılması gereken noktalardan birisi de özel norm-genel norm ilişkisi bağlamında içtimanın kapsamıdır. Ancak bilgi vermeme suçu bakımından bu ilişki bulunmamaktadır. Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi suçu ile suçu bildirmeme suçu arasında mevcut olan özel-norm genel norm ilişkisi<sup>84</sup>, bilgi vermeme suçu bakımından mevcut değildir.

### F. SUÇA VE CEZAYA ETKİ EDEN NEDENLER

TCK m. 167'de düzenlenen şahsi cezasızlık sebebi ile cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep hükümleri bu suç için uygulanma imkânı bulacaktır. Doktrinde *Hafizoğulları/Özen'e* göre TCK m. 167 hükümlerinin bilgi vermeme suçunun mahiyetiyle bağdaşmamaktadır.<sup>85</sup> Şahsi cezasızlık sebebi ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplerin, kamusal yönü ağır basan ve adliye karşı suçlar arasında düzenlenmesi gereken bu suçta uygulanması uygun gözükmemektedir. Bu suçun kamusal yönünün ağır bastığı ve adliye karşı suçlar arasında düzenlenmesi gerektiği görüşüne katılmakla birlikte TCK m. 167'nin bu suçta uygulanmaması gerektiği fikrine katılmamaktayız. Her ne ka-

<sup>84</sup> KARAHAN, A. Burak, "Sağlık Mesleği Mensuplarının Suçu Bildirmemesi Suçu (TCK m. 280)", MÜHFHAD, C:25, S:2, Y:2019, s. 972-973.

<sup>85</sup> HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 394.

dar kamusal nitelikte olsa da bilgi vermeme suçu, malvarlığına karşı suçlardan soyut değildir. Bu sebeple bu hükümlerin bilgi vermeme suçu bakımından uygulanabilirliğinde bir beis bulunmamaktadır.

Suçun mağduruyla fail arasında 167. maddenin ilk fıkrasında<sup>86</sup> öngörülen akrabalık ilişkisi söz konusuysa fail hakkında CMK m. 171/1 gereği Cumhuriyet savcısı, kovuşturma yapılmasına yer olmadığı kararı verebilecektir. İlgili düzenlemenin başlığından (*kamu davasını açmada takdir yetkisi*<sup>87</sup>) da anlaşılacağı üzere burada Cumhuriyet savcısının iddianame düzenleyip ilgili mahkemeye gönderip göndermeme yani kovuşturma yapılmasına yer olmadığı kararı vermesinde takdir yetkisi bulunmaktadır. Eğer Cumhuriyet savcısının ilgili mahkemesine gönderdiği iddianame kabul edilir ya da on beş gün içinde iade edilmezse kamu davası açılmış sayılacaktır (CMK m. 174/3). Mahkeme şahsi cezasızlık sebebinin varlığını tespit ettiğinde ise CMK m. 223/4-b gereği ceza verilmesine yer olmadığı kararı verecektir.

Suçun mağduru ile fail arasında 167. maddenin ikinci fıkrasında<sup>88</sup> öngörülen akrabalık ilişkisi söz konusuysa cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep gereği fail hakkında hükmolunacak ceza yarısı oranında indirilecektir. Birinci fıkradan farklı olarak ikinci fıkrada şikâyet şartı aranmıştır. Bu sayede aslında şikâyete tabi olmayan bir suç olan bilgi vermeme suçunda TCK m. 167/2'de belirtilen akrabalık ilişki-

<sup>86</sup> Madde 167- (1) Yağma ve nitelikli yağma hariç, bu bölümde yer alan suçların;

a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,

b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın,

c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.

<sup>87</sup> Burada kamu davasını açma tabirini kullanmaktan çekinmemizin sebebi, kamu davasını açanın Cumhuriyet savcısı değil, hâkim olmasıdır. Nitekim CMK m. 175/1'e göre iddianamenin kabulüyle, kamu davası açılmış olur ve kovuşturma evresi başlar. Burada iddianameyi kabul etmeye yetkili makam mahkemedir. Bu açıdan Kanunumuzun yanlış değerlendirmesini çalışmamızda kullanmak istemedik.

<sup>88</sup> Madde 167- (2) Bu suçların, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak işlenmesi halinde; ilgili akraba hakkında şikâyet üzerine verilecek ceza, yarısı oranında indirilir.

sinin ve şikâyetin varlığı durumunda CMK m. 253 vd. düzenlenen uzlaştırma hükümleri uygulanma imkânı bulacaktır.<sup>89</sup>

Malvarlığına karşı suçlarda uygulanma imkânı bulan etkin pişmanlık hükümleri bu suç özelinde uygulanamayacaktır. Nitekim bilgi vermeme suçu, etkin pişmanlığı düzenleyen TCK m. 168 hükmünde<sup>90</sup> sayılan suçlardan değildir.

### G. MUHAKEMESİ

Bilgi vermeme suçunun cezası altı aya kadar hapis veya adlî para cezasıdır. Hem adlî para cezasının hem de hapis cezasının hükmolunması mümkün olmayacaktır. Alt sınır münferiden belirlenmediği için TCK m. 49/1 gereği bir aydır. Kanunda bu suç için hapis ile adlî para cezası seçimlik olarak öngörüldüğü için adlî para cezası belirlenirken aynı hususlara riayet edilecektir. TCK m. 61/9 gereği adlî para cezasının seçimlik ceza olarak öngörüldüğü suçlarda bu cezaya ilişkin gün biriminin<sup>91</sup> alt sınırı, o suç tanımındaki hapis cezasının alt sınırından az; üst sınırı da, hapis cezasının üst sınırından fazla olamayacaktır. Bu sebeple

<sup>89</sup> Uzlaştırma hükümlerinin uygulanabilmesi için iki durumda mümkündür. Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olan suçlar uzlaştırmaya tabidir (CMK m. 253/1-a). İkinci durum olarak suçun şikâyete bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, 253/1-b alt bendinde sayılan suçlardan birinin varlığıdır. Bilgi vermeme suçu uzlaştırma hükümleri için katalog suçlardan olmadığı ve şikâyete tabi olarak düzenlenmediği için sadece TCK 167/2 hükmünün varlığı ihtimalinde uzlaştırmaya tabi olabilecektir. EKİCİ ŞAHİN, Meral/YEMENİCİ, Kürşat, “6763 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:13, S:1, Y:2018, s. 466-467; ÇAKIR, Kerim, “Uzlaştırmanın Kapsamı ve Şartları”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:24, S:1, Y:2018, s. 448.

<sup>90</sup> Madde 168/1: “Hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflâs, taksirli iflâs (...)”<sup>(1)</sup> suçları tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadar indirilir.”

<sup>91</sup> TCK sistematüğinde adli para cezaları için “gün para cezası sistemi” kabul edilmiştir. Bu suç bakımından hâkim tarafından TCK m. 61 ışığında belirlenecek ceza olarak en az yirmi ve en fazla yüz Türk Lirası olan bir gün karşılığı adlî para cezasının miktarı, kişinin ekonomik ve diğer şahsi halleri göz önünde bulundurulurak takdir edilecektir (TCK m. 52/2). ARTUK/GÖKCEN/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 927.

bilgi vermeme suçunda adlî para cezasına hükmedilecekse bu ceza otuz günden az; üst sınır ise yüz seksen günden fazla olamayacaktır.

Sonuç ceza olarak hapis cezasının tercih edilmesi durumunda TCK m. 50/2 gereği artık adlî para cezasına çevirme işlemi gerçekleştirilemeyecektir. Çünkü, adlî para cezası ilgili maddede seçenek yaptırım olarak düzenlenmiştir. Mahkeme, seçenek yaptırım olarak hapis cezasını tercih ettiği durumlarda hapis cezasını adlî para cezasına çeviremeyecektir. Ancak hükmedilen hapis cezası, kısa süreli olduğu için adlî para cezası dışında diğer seçenek yaptırımlara çevrilebilecektir (TCK m. 50/1).

Hükmedilen hapis cezası ertelenebilir; ancak adlî para cezası ertelenemez. (TCK m. 51). Hapis cezası ve adlî para cezası hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilecektir (CMK m. 231). Verilen bu karar bir son karar niteliğinde olmadığından itiraza tabidir.<sup>92</sup>

5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 11. maddesi uyarınca bu suçla madde itibariyle yetkili mahkeme asliye ceza mahkemesidir. Yer itibariyle yetkili mahkeme ise CMK m. 12/1 gereği hareketsiz kalınarak ihmalin gerçekleştiği; yani suçun işlendiği yer mahkemesidir.

Ceza muhakemesi hukukunda aslolan suçların re'sen soruşturulması ve kovuşturulmasıdır. Şikâyet hususunda kanun koyucu sustuğu için bu suç bakımından şikâyet muhakeme şartı bulunmamaktadır.<sup>93</sup> Bu suçun uzlaştırma kapsamındaki suçlardan sayılmaması ve şikâyete tabi olmaması sebebiyle bu suç bakımından uzlaştırma hükümleri uygulanamayacaktır. Ancak TCK m. 167/2'ye göre yağma ve nitelikli yağma hariç malvarlığına karşı işlenen suçların haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden

<sup>92</sup> "Sanık hakkında bilgi vermeme suçundan verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararın, 5271 sayılı CMK.nun 231/12. maddesi uyarınca itiraza tabi olduğu, bu kararların temyizi mümkün olmadığından, 5271 sayılı CMK.nun 264. maddesine göre de, kanun yolunun ve merciinin belirlenmesinde yanılma, başvuranın hakkını ortadan kaldırmayacağından...". Y2.CD, 2014/34933E., 2014/30355K., 16.12.2014T.; ŞAHİN/GÖKTÜRK, s. 187; EREM, (Usul), s. 514.

<sup>93</sup> PARLAR/HATIPOĞLU, (C.3), s. 2710.

birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak işlenmesi halinde ilgili akraba hakkında şikâyet üzerine verilecek ceza, yarısı oranında indirilmektedir. Bu özel durumda şikâyete bağlı olarak<sup>94</sup> haklarında soruşturma açılan bu akrabalar bakımından uzlaşma hükümleri uygulanma imkânı bulabilecektir (CMK m. 253/1-a).

Suçun karşılığında adli para cezasıyla hapis cezası seçimlik olarak öngörülmüştür. Bu sebeple bu suç bakımından ön ödeme hükümlerinin uygulanabilmesi için esas alınacak cezanın türü önem arz etmektedir. Seçimlik ceza öngörülen bu hallerde ön ödeme hükümlerinin uygulanırılığı araştırılırken hapis cezasının üst sınırının altı ayı aşp aşmadığına bakılır.<sup>95</sup> Bu bakımdan bilgi vermeme suçunda öngörülen hapis cezası “altı aya kadar” şeklinde belirlendiğinden bu suç, ön ödemeye tabi bir suçtur. Ön ödemede şüpheli tarafından ödenecek tutar belirlenirken ilgili maddede öngörülen hapis cezası adli para cezasına çevrilip toplam bedelin ödenmesinin talep edilmesi kanuna aykırı bir sonuç doğuracaktır.<sup>96</sup> İlaveten CMK m. 174/1-c gereği ön ödeme usulüne tâbi olduğu soruşturma dosyasından açıkça anlaşılan işlerde bu usul uygulanmaksızın düzenlenen iddianame, Cumhuriyet Başsavcılığına iade edilecektir. Kovuşturma evresinde bu eksiklik fark edildiğindeyse ön ödeme hükümleri uygulanmadan mahkemece hüküm kurulması ise bozma nedeni olacaktır.<sup>97</sup> Nitekim *ön ödeme hükümlerinin yerine getirilmesi* bir dava şartıdır.<sup>98</sup>

<sup>94</sup> ALBAYRAK, Mustafa, “Şikâyete Tabi Suçların Özellikleri ve Bu Suçlara Bağlanan Hukuki Sonuçlar”, TBB Dergisi, Sayı 77, 2008, s. 284, ss. 281-306

<sup>95</sup> CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, (Muhakeme), s. 575.

<sup>96</sup> CENTEL/ZAFER/ÇAKMUT, (Muhakeme), s. 575

<sup>97</sup> “Dosya kapsamına göre,...46. Asliye Ceza Mahkemesinin 05/03/2019 tarihli kararından önce 02/12/2016 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 12. maddesi ile 5237 sayılı Kanun’un 75. maddesinde yapılan değişiklik sonucu bilgi vermeme suçunun önödeme kapsamına alınması nedeniyle, önödeme işlemleri yapılmadan karar verilmesinde isabet görülmemiştir.” Y15.CD, 2019/13558E., 2020/5774K., 15.6.2020T; “1-Hükümden sonra yürürlüğe giren 6763 sayılı kanun değişikliği ile 5237 sayılı TCK’nın 166/1 maddesinde öngörülen ceza miktarı gereğince, bilgi vermeme suçunun aynı Kanun’un 75. maddesi gereğince önödemeye tabi suç olduğu gözetilmeksizin, sanığa önödeme önerisinde bulunul-

Basit yargılama, iddianame mahkemesince kabul edilip kovuşturma aşamasına geçildikten sonra adli para cezasını ve/veya üst sınırı iki yıl veya daha az süreli hapis cezasını gerektiren suçlar bakımından öngörülmüş bir *muhakeme türüdür*. Bu muhakeme türünde, seri muhakeme usulünde olduğu gibi katalog suç söz konusu değildir.<sup>99</sup> Ancak basit yargılamaya girişmeden önce kovuşturma evresine geçmeden “kamu davasının açılmasının ertelenmesi” yolunun işletilmesi mümkündür. Nitekim basit yargılama usulünün uygulanması Cumhuriyet savcısının takdirindedir (CMK m. 251/1). Bilgi vermeme suçu soruşturmasında basit yargılama usulünün işletilmesi yerine şartlar mevcutsa kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumunun uygulanması, usul ekonomisi ilkesi bakımından daha yerinde olacaktır.

Seri muhakeme usulünün uygulanması noktasında Kanunda belirli şartlar öngörülmüştür.<sup>100</sup> Kanun koyucu, seri muhakeme usulünün uygulanabilmesini katalog suçlarla sınırlamıştır (CMK m. 250/1). Ayrıca basit muhakeme usulünden farklı olarak seri muhakeme usulünde takdirilik öngörülmemiştir.<sup>101</sup> Bilgi vermeme suçu, ilgili hükümde belirtilen katalog suçlardan biri olarak sayılmamıştır. Bu nedenle bu suçla ilgili seri muhakeme usulü uygulanamayacaktır.

TCK m. 66/1-e, maddenin birinci fıkrasının (e) bendine göre beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda dava zamanaşımı süresi sekiz yıldır. Bu sürelerin belirlenmesinde de suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırı göz önünde bulundurulacaktır (TCK m. 66/4). Bu suç için öngörülen hapis ve adli para cezasının üst sınırı da beş yılı geçmediği için olağan zamanaşımı süresi sekiz yıl olarak karşımıza çıkmaktadır. Dava zamanaşımını kesen

---

mamasına rağmen mahkûmiyet hükmü verilmesi kanuna aykırı...” Y15.CD, 2015/11789E., 2018/6143K., 1.10.2018T.

<sup>98</sup> ÖZBEK, V. Özer/ DOĞAN, Koray/ BACAŞIZ, Pınar/TEPE, İlker, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınları, 11. Baskı, Ankara, 2018, s. 113.

<sup>99</sup> YILMAZ, Zahit/APIŞ, Özge, “Seri Muhakeme ve Basit Yargılama Düzenlemelerinin Değerlendirilmesi”, MÜHFHAD, C:26, S:1, Y:2020, s. 65; ATALAY, Ayşe Özge, “Türk Ceza Muhakemesinde Seri Muhakeme Usulü ve Mukayeseli Hukuktaki Benzer Usuller”, GSÜHFD, C:?, S:2, Y:2020, s. 664.

<sup>100</sup> ATALAY, s. 660.

<sup>101</sup> YILMAZ/APIŞ, s. 65.

sebepler söz konusu olduğu taktirde zamanaşımı süresi yeniden işleme-ye başlayacak (TCK m. 67/3) ve uzayan yeni zamanaşımı süresi bakımından TCK m. 67/4 uygulanacaktır. Bu hükme göre dava zamanaşımının kesilmesi<sup>102</sup> halinde, zamanaşımı süresi ilgili suça ilişkin olarak Kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzayacaktır. Sekiz yıl olan dava zamanaşımı süresinin yarısı olan dört yıl bu süreye eklendiğinde, dava zamanaşımının kesilmesi halinde işleyecek olan yeni zamanaşımı süresi on iki yılı geçemeyecektir. İlaveten belirtmek gerekir ki dava zamanaşımını kesen birden fazla nedenin bulunması halinde zamanaşımı süresi, son kesme nedeninin gerçekleştiği tarihten itibaren yeniden işlemeye başlayacaktır (TCK m. 67/3).<sup>103</sup>

Önceki suçun failinin yakalandığının, gözaltına alındığının, tutuklandığının, hakkında adli kontrol tedbirine başvurulduğunun öğrenilmesi ile bir hukuki ilişkiye dayanarak elde ettiği eşyanın suç konusu oluşturduğunun öğrenilmesine rağmen yetkili mercie bildirim yapılmaması halinde fail doğrudan cezalandırılmaz. Nitekim hakkında koruma tedbiri uygulanan kişi hakkında kesin bir hüküm olmadığından sübût bulmuş bir vakıadan bahsedilemeyecektir. Burada suç konusu eşyayı elinde bulundurandan hayatın olağan akışına göre beklenen, yetkili makamlara durumu bildirmesidir. Ancak bildirmezse bilgi vermeme suçunun olduğundan bahsedilemeyecektir. Nitekim eşyanın suç konusu olduğu vakıası sübût bulmamıştır. Burada eşyanın suç konusu olduğu ihtimalini öğrenmesine rağmen durumu yetkili makamlara bildirmeyen kişi hakkında bilgi vermeme suçunu işlediğinin kabulü için önceki suçta hakkında koruma tedbirleri uygulanan kişinin yargılamasının kesin hükümle sonuçlanması gerekmektedir. Ne de olsa mahkeme mahkûmiyet kararı verebilmek için, önceki suçta eşyanın suç işlemek

<sup>102</sup> Dava zamanaşımını kesen sebepler TCK m. 67/2'de düzenlenmiştir. Şöyle ki: "(2) Bir suçla ilgili olarak;

- a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,
- b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,
- c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,
- d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi halinde, dava zamanaşımı kesilir.

<sup>103</sup> ODYAKMAZ, DEMİRALP, s. 15.

suretiyle veya dolayısıyla elde edildiği vakiasının kesinleştiğini hükümünde belirtmek zorundadır. Sübût bulmuş bir şekilde hukuki ilişkiye dayalı eşyanın suç konusu oluşturduğu vakiasının öğrenilmesine rağmen bildirimde bulunmayan fail hakkında kovuşturma aşamasına geçildiğinde mahkemenin yapması gereken, önceki suçla ilgili davaların birleştirilmesine karar vermektir.<sup>104</sup> Davalar ayrı mahkemelerde açılmışsa birleştirmeye CMK m. 10/1 gereği yüksek yetkili mahkeme karar verecektir.<sup>105</sup>

Soruşturma evresinde savcı, bilgi vermeme suçu ile ilgili iddianameyi ilgili mahkemesine tevdi etmeden önce ön suçla ilgili dava kesinleşmemişse bekleme yolunu seçmelidir. Eğer ön suç kesin bir vakıaya dayanmıyorsa bu durumda kamu davasının açılmasına da gerek olmayacak ve kovuşturma yapılmasına yer olmadığı kararı verilebilecektir. Kaldı ki bu durum usul ekonomisi ilkesine ve kişilerin gereksiz yere sanık sıfatı almasını engelleyerek adil yargılanma hakkına hizmet edecektir.<sup>106</sup>

<sup>104</sup> Bağlantılı davalar ve bu hususta karar vermeye yetkili makamlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. TOROSLU, Nevzat/FEYZİOĞLU, Metin, Ceza Muhakemesi Hukuku, Savaş Yayınevi, 19. Baskı, Ankara, 2019, s. 95-102.

<sup>105</sup> TOROSLU/FEYZİOĞLU, s. 100.

<sup>106</sup> Benzer yönde bkz. "Somut olayda çözümlenmesi gereken husus soruşturma aşamasında Cumhuriyet Başsavcılığınca bir sorunun çözümünün "bekletici mesele" yapıp yapılamayacağı, öncül davanın soruşturma aşamasında bekletici sorun kabul edilip edilemeyeceği, kararın bekletici meseleye ilişkin olup olmadığına dairdir. TCK'nın 67/1. maddesinde bekletici mesele konusunda karar vermeye savcılık makamının yetkili olup olmadığı hususunda yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak CMK'nın 218/1. maddesinde, "yüklenen suçun ispatı ceza mahkemelerinden başka bir mahkemenin görev alanına giren bir sorunun çözümüne bağlı ise; Ceza Mahkemesi bu sorunla ilgili olarak bu kanun hükümlerine göre karar verebilir ancak bu sorunla ilgili olarak görevli mahkemede dava açılması veya açılmış davanın sonuçlanması ile ilgili olarak bekletici sorun kararı verebilir." şeklindeki düzenlemeden bekletici mesele kararını mahkemelerin verebileceği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan bekletici mesele zaman aşımını kesici değil durdurucu nedenlerdendir. Zaman aşımını kesmek için bekletici mesele kararı verilemeyeceği gibi Cumhuriyet Başsavcılığının "Suçtan Kaynaklanan Mal Varlığı Değerlerini Aklama" suçundan dava açması için öncül suçun kesinleşmesine gerek yoktur. CMK'nın 170/2. maddesi kapsamında suç işlendiği hususunda yeterli şüphe oluşuyorsa iddianame düzenleyerek dava açacaktır. Görüldüğü üzere soruşturma mercii olan Şişli Cumhuriyet Başsavcılığının bekletici mesele kararı vermesi hususunda yetkili olmadığı gibi, zorunlu da değildir." Y16.CD, 2016/450E., 2016/367K., 1.2.2016T.



Bilgi vermeme suçunun cezasının üst sınırı 2 yıl veya daha az olma şartını taşıdığı için bu suçun faili hakkında kabul etmesi şartıyla hükmün açıklanması geriye bırakılabilecektir (CMK m. 231).

Son olarak bahsetmemiz gereken husus, bilgi vermeme suçunun tüzel kişilerin menfaatine işlenmesi durumudur. TCK m. 169'a göre: *"Hırsızlık, güveni kötüye kullanma ve dolandırıcılık suçlarının işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur."* Burada bilgi vermeme suçu sayılmadığından malvarlığına karşı suçlardan olan bu suç hakkında söz konusu madde hükmü uygulanamayacaktır.

## SONUÇ

Kanun koyucu, bilgi vermeme suçunu, suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunun ardılı ve tamamlayıcısı olarak düzenlemiştir. Her iki suç birbirine unsur yönünden birçok açıdan benzerlikte, birçok açıdan da birbirinden kesin çizgilerle ayrılmaktadır.

765 sayılı mülga TCK döneminde bir kabahat olarak düzenlenen bilgi vermeme suçu yeni Kanun döneminde bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmiştir. Kanun koyucu her iki suç tipini de korudukları hukuki değer bazında malvarlığına karşı suçlar arasında düzenlemiştir. Ancak her iki suçta da kişilerin işledikleri suçların cezasız kalmalarının engellenmesi ile adliyenin güvenilirliği ve saygınlığı korunmaktadır. Bilgi vermeme suçu özelinde kanun koyucu kişileri bildirim yükümlülüğü altına sokmuştur. Böylece suçtan elde edilen eşyaların tedavüle konulmasını ve kişilerin suç konusu eşyaları edinmeleri engellenmek istenmiştir. İlaveten bildirimde bulunmama fiili suç olarak düzenlenmekle önceki suçun faillerinin de cezalandırılabilirliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu yönüyle bakıldığında bilgi vermeme suçunun adliyeye karşı suçlar arasında düzenlenmesi daha yerinde olurdu.

Kişilerin hukuki bir ilişkiye dayalı olarak elde ettikleri eşyanın suç konusu oluşturduğunu sonradan öğrenmeleri olgusunun resmî makamlara bildirmemeleri yani hareketsiz kalmaları cezalandırılmaktadır. Böylece bilgi vermeme suçu, sırf ihmalî davranışla işlenebilen, serbest hareketli, sonuçsuz ve tek hareketli bir suç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kanun koyucu bilgi vermeme suçunun maddî konusunu salt eşya ile sınırlamıştır. Hâlbuki tamamlayıcısı olduğu suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçunun konusunu eşya veya sair malvarlığı değeri olarak genişletmiştir. Kanımızca birbiriyle oldukça bağlantılı olan iki suçun maddî konularında böylesi bir farklılık yaratmak yerinde olmamıştır. Bilgi vermeme suçunun konusunun da eşya veya sair malvarlığı değeri olarak kanunla genişletilmesi gerekmektedir.

Bilgi vermeme suçu doğrudan kast ile işlenebilmektedir. Sırf ihmâli bir davranışla işlenebilen bu suçta Kanun, önceki suçun ne şekilde öğrenildiğini önemsememiştir. Bu sebeple önceki suçun vakıasını kesinleştirmeyen tutuklama, yakalama, gözaltı gibi koruma tedbirleri yoluyla eşyanın suç konusu olduğunun öğrenilmesi halinde failin vakıayı kabullenmesinin, bu fiilin olası kastla işlenebileceği sonucunu doğuracağı görüşüne katılmıyoruz.

Söz konusu suç bakımından hukuka aykırılık unsuru doktrinde ayrıntılı olarak tartışma konusu yapılmamış ve bu suçta hukuka uygunluk nedenlerinin uygulanma kabiliyetinin bulunmadığı, kusurluluğu kaldıran bir hal olarak zorunluluk halinin uygulanabileceği savunulmuştur. Sır saklama yükümlülüğü bakımından ise bilgi vermeme suçunda bu hukuka uygunluk sebebinin uygulanabilmesinin pratik olarak mümkün olmadığı sonucuna ulaştık.

Söz konusu suç bakımından teşebbüs hükümleri araştırıldığında bu suçun sırf ihmali bir davranışla işlenebilmesi, sonuçsuz bir suç olması sebebiyle ve hareketin de parçalara bölünebilmesi ihtimalinin suçun yapısıyla uyuşmadığı gerekçesiyle bu suç bakımından teşebbüs hükümlerinin uygulanamayacağı kanaatine vardık.

Suçun muhakemesi bakımından usul ekonomisi ilkesinin gerçekleşmesi ve ön koşullar bakımından suçun işlendiği hususunun sübuta varabilmesi için mahkemeler arasında bağlantı kararı verilmesi gerektiği; soruşturma aşamasında da adil yargılanma hakkının bir gereği olarak kişilerin gereksiz yere sanık sıfatını taşıyıp taşımayışları için savcının iddianameyi düzenleyip ilgili mahkemesine göndermeden önce öncül suç yargılamasının kesinleşmiş sonucunu beklemesi gerektiği kanısına vardık.

**KAYNAKLAR**

- ALBAYRAK, Mustafa, “Şikâyete Tabi Suçların Özellikleri ve Bu Suçlara Bağlanan Hukuki Sonuçlar”, TBB Dergisi, S:77, Y:2008, ss.281-306.
- ARTUK, M. Emin/ GÖKCEN, Ahmet/ ALŞAHİN, M. Emin/ ÇAKIR, Kerim: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, 14. Baskı, Ankara, 2020.
- ATALAY, A. Özge, “Türk Ceza Muhakemesinde Seri Muhakeme Usulü ve Mukayeseli Hukuktaki Benzer Usuller”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:?, S:2, Y:2020, ss. 653-732.
- AYDIN, Devrim, “Suça Teşebbüs”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:55, S:1, Y:2006, ss. 85-113.
- BAHRİYELİ, Kemal, “Türk Ceza Kanunu’nda Kamu Görevlisinin Suçu Bildirmemesi Suçu (TCK. M. 279)”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- BAKICI, Sedat, 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümleri Cilt 1, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008.
- BAYRAKTAR, Köksal/YILDIZ, Kemal/AKSOY RETORNAZ, Eylem/AKYÜREK, Güçlü/SONAY EVİK, Vesie/EVİK, Ali Hakan/KANGAL, Zeynel T./MEMİŞ KARTAL, Pınar/SINAR, Hasan/ALTUNÇ, Sinan/AYTEKİN İNCEOĞLU, Asuman/BOSTANCI BOZBAYINDIR, Gülşah/ERMAN, Barış: Özel Ceza Hukuku Cilt IV, Malvarlığına Karşı Suçlar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- CENTEL, Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem, Türk Ceza Hukukuna Giriş, Beta Yayınları, 11. Bası, İstanbul, 2020.
- ÇAKIR, Kerim, “Uzlaştırmanın Kapsamı ve Şartları”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:24, S:1, Y:2018, ss. 446-452.
- DÖNMEZER, Sulhi: Ceza Hukuku Özel Kısım – Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, Filiz Kitabevi, 12. Baskı, İstanbul, 1997.

- DURŞUN, Selman, "Malvarlığına Karşı Suçlar", Hukuki Perspektifler Dergisi, S:2, Y:2004.
- EKİCİ ŞAHİN, Meral/YEMENİCİ, Kürşat, "6763 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:13, S:1, Y:2018, ss. 445-507.
- ERDEM, Mustafa Ruhan, "Suçu Bildirmeme Suçu (TCK m. 278)", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C:21, S:80, Y:2009, ss. 105-120.
- EREM, Faruk, Ceza Usulü Hukuku, Sevinç Matbaası, 4. Baskı, Ankara, 1973.
- EREM, Faruk, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Cilt I, Sevinç Matbaası, 11. Baskı, Ankara, 1976.
- ESEN, Sinan, Anlatımlı ve İçtihatlı Malvarlığına Karşı Suçlar Belgelerde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007.
- EVİK, V. Sonay, "Suçluyu Kayırma Suçu", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Köksal Bayraktar'a Armağan), C:9, S:1, Y:2010, ss. 717-747.
- GÖZÜBÜYÜK, Abdullah Pulat, Türk Ceza Kanunu Gözübüyük Şerhi Cilt IV, Kazancı Hukuk Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, 1989.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem, Ceza Hukuku Özel Hükümler- Kişilere Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017.
- HAKERİ Hakan, Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmali Suçların Çeşitleri, Seçkin Yayınları, Ankara, 2003.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki, Ceza Normu (Normatif Bir Yapı Olarak Ceza Hukuku Düzeni), US-A Yayınları, Ankara, 1996.
- HEINRICH, Bernd, Ceza Hukuku Genel Kısım - I, (Ed. ÜNVER, Yener), (Çev. HAKERİ, Hakan/ÜNVER, Yener/ÖZBEK, V. Özer/ÇAKMUT YENERER, Özlem/ERMAN, Barış/DOĞAN, Koray/ATLADI, R. Barış/BACAKSIZ, Pınar/TEPE, İlker), Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- İNCİ, Z. Özen, "Şüpheli ve Sanığa Rağmen Bir Ceza Muhakemesi Hukuku Mu? Şüpheli ve Sanığın Ceza Muhakemesi İşlemlerine

Katlanma Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün Sınırları Hakkında Düşünceler”, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:7, S:2, Y:2017, ss. 119-168.

KARAHAN, A. Burak, “Sağlık Mesleği Mensuplarının Suçu Bildirmemesi Suçu (TCK m. 280)”, 2019Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:25, S:2, Y:2019, ss. 948-978.

KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, 12. Baskı, Ankara, 2019.

KOLCU, Selahattin, TCK’da Suçu Bildirmeme Suçları, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.

ODYAKMAZ, A. Nevzat/DEMİRALP, B. Tunç, Uygulamalı – Örnekli Hukuk Rehberi, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.

ÖNDER, Ayhan, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994.

ÖZBEK, V. Özer/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar/TEPE, İlker, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınları, 11. Baskı, Ankara, 2018.

ÖZEK, Çetin, “Adliyeye Karşı İşlenen Suçların Hukuksal Konusu”, İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası, C:LV, S:3, Y:1997.

ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınları, 15. Baskı, Ankara 2019.

PARLAR, Ali/HATİPOĞLU, Muzaffer, Türk Ceza Kanunu Yorumu – 1. Cilt, Adalet Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, 2010.

PARLAR, Ali/HATİPOĞLU, Muzaffer, Türk Ceza Kanunu Yorumu – 3. Cilt, Adalet Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, 2010.

PARLAR, Ali/HATİPOĞLU, Muzaffer, Türk Ceza Kanunu Yorumu – 4. Cilt, Adalet Yayınevi, 3. Baskı, Ankara, 2010.

PARLAR, Ali/ÖZTÜRK, Mustafa, Uygulamada Adliyeye Karşı Suçlar, Aristo Yayınevi, İstanbul, 2018.

SOYASLAN, Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınları, 13. Baskı, Ankara, 2020.

- ŞAHİN, Cumhur/GÖKTÜRK, Neslihan, Ceza Muhakemesi -II-, Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, Ankara, 2020.
- ŞARE, Ersin, "Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C:30, S:130, Y:2017, ss. 119-156.
- ŞEN, Ersan/ BODUR, F. Betül, "İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi İçtihadında Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğünden Kaynaklanan İmtiyazlar" TBB, C:138, S:?, Y:2018, ss. 9-37.
- TOROSLU, Nevzat/FEYZİOĞLU, Metin, Ceza Muhakemesi Hukuku, Savaş Yayınevi, 19. Baskı, Ankara, 2019.
- TÖRENLİ ÇAKIROĞLU, Maral, "Hekimin Borçlarından Özel Olarak Sır Saklama Borcu", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:12, S:2, Y:2010, ss. 159-181.
- TURHAN, Faruk, "Ceza Muhakemesinde Şüpheli veya Sanığın Yakınlarının Tanıklıktan Çekinme Hakkı - Kapsamı, Koşulları ve Sonuçları Hakkında Bir Değerlendirme", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:28, S:3, Y:2020, ss. 1383-1427.
- YAŞAR, Osman/GÖKCAN, H. Tahsin/ARTUÇ, Mustafa, Yorumlu Uygulamalı Yeni Türk Ceza Kanunu – 4. Cilt, Adalet Yayınevi, 2. Basım, Ankara, 2014.
- YILMAZ, Zahit, "Suçluyu Kayırma Suçu (TCK m. 283)", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:18, S:1, Y:2012, s. 153, ss. 147-178.
- YILMAZ, Zahit/APIŞ, Özge, "Seri Muhakeme ve Basit Yargılama Düzenlemelerinin Değerlendirilmesi", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:26, S:1, Y:2020, s. 62-106.
- ZAFER, Hamide, Ceza Hukuku Genel Hükümler (TCK m. 1-75), Beta Yayınevi, 7. Bası, İstanbul, 2019.